

Уладзімер Арлоў

Паром празь Ля-Манш

Вершы

Менск
Логвінаў
2006

Уладзімір Арлоў

Паром празь Ля-Манш. Вершы.
Мн.: Логвінаў, 2006.— 156 с.

ISBN 985-6800-13-4

Рэдактар Валянцін Акудовіч
Карэктар Аляксандра Макавік
Дызайн Сяргей Ждановіч

Уладзімер Арлоў вядомы найперш як аўтар папулярных гістарычных кніг «Міласьць князя Гераніма», «Сны імператара», «Каханак яе вялікасьці», «Час чумы», «Краіна Беларусь».

Свой чытач ёсьць і ў Арлова-паэта. Ягоная папярэдняя кніга вэрлібраў «Фаўна сноў» (1995) даўно зрабілася рарытэтам. Тэксты зь яе перакладаліся на ангельскую, французскую, нямецкую, чэскую, баўгарскую, украінскую, вугорскую ды іншыя эўрапейскія мовы. У новай кнізе паэзіі аўтар працягвае свае рызыкаўныя падарожжы ў прасторы й часе.

Спроба завершанага жыцьцяпісу

Прыйшоў на сьвет
у год Зьмяі
паводле ўсходняга календара
і ў год сьмерці Сталіна
паводле календара савецкага,
пад знакам Дзевы,
у радзільні
насупроць Сафійскага сабору
у Полацку;
быў таемна ахрышчаны
праваслаўным папам,
якога схапіў за бараду
і не адпускаў,
пакуль не паказалі
салодкага пеўніка на палачцы;
узброіўшыся сьвечкай
і клубком бабуліных нітак,
у няпоўныя сем гадоў
выправіўся на пошукі лёхаў,
што ў часы Сьцяпана Батуры
злучалі
гарадзкія манастыры й храмы;
з тае пары
так і бадзяюся
па замураваных лябірынтах,
шукаючы
Полацкі летапіс,
крыж Эўфрасіньні
і сумнеўную славу;
памру ўлетку,
калі споўніцца
тысяча гадоў
князю Ўсяславу Чарадзею;
буду пахаваны
на полацкіх могілках
сьвятога Ксавэрыя
па грэка-каталіцкім абрадзе;
хтосьці пакладзе
на цёплую зямлю
букецік валошак
і тры гваздзікі

вядомых колераў;
у беларускім тэксьце
на помніку
згодна з нацыянальнай традыцыяй
будзе зробленая
артаграфічная памылка.

Паром празь Ля-Манш

Я так і думаў:
тут амаль ніхто
(калі не лічыць мяне)
не гаворыць па-беларуску,
але,
каб ты была са мною,
гэты дробны недахоп
імгненна ператварыўся б
у велізарную перавагу, бо
ў гушчыні палюбнай публікі
мы маглі б гаварыць пра нашы пачуцьці,
не саромяючыся самага патаемнага
(ты ведаеш, якія вострыя адчуваньні
могуць падараваць проста словы),
за выняткам таго,
што нельга казаць нават шэптам у ложку —
пагатоў, мы з табою схільныя да прымхаў і
часта стукаем тры разы па дрэве.
Наш карабель
(па-тутэйшаму — ferry, альбо boat-ship)
гайдае ўсё мацней, і ўжо ёсьць
першыя ахвяры марское хваробы.
(Дзякуй богу, што я —
з банальнай прычыны
адсутнасьці фунтаў —
не нажлукціўся піва
ў карабельным бары.)
Манэтаў у кішэнях
яшчэ хапіла б на званок табе,
толькі я ўспомніў пра розьніцу ў часе.
(Цікава, хто пражыў гэтыя дзеве гадзіны
замест мяне?)

Порт Ramsgate
выдае з мора на шыкоўныя дэкарацыі
да фільму «Каханка французскага лейтэнанта»
паводле рамана Жыхара гэтае выспы Дж. Фаўлза.
Я не казаў табе, што
білет у Ramsgate
(разам з сваім тэлефонам)
дала мне ў Менску дзяўчына
зь зялёнымі, як сённяшні Ля-Манш, вачыма,
якую я ахвотна
запрасіў бы павячэраць удваіх,
калі б на сьвеце не было
цябе.

За прыбярэжнымі кулісамі
рыхтуецца да выхаду мытнік
з шэкспіраўскім імем Рычард,
які дзякуючы рудой барадзе
прыме мяне за хлапца
з Ірляндзкай Рэспубліканскай Арміі.

Але ўсё скончыцца памысна,
калі не лічыць спазьнення на вакзал «Victoria»,
дзе ўчора ірляндцы
мімаходзь апусьцілі ў сьметніцы
чарговую партыю бомбаў,
замаскаваных пад порцыі плямбіру,
каб два чалавекі
ўжо ніколі не змаглі трапіць у Эўропу,
а яшчэ адзін
здолеў бы наведаць яе
ў камфартабельным вазку для бязногіх.

Усё скончыцца памысна:
я хутка прывыкну да левабаковага руху
(урэшце, гэта пустая фармальнасць,
бо ўсе мы, згадзіся,
рухаемся ў адным кірунку,
хоць часам нам з табою ўдаецца
рухацца насустрач адно аднаму
і нават сустракацца);
у тэрарыстаў будучь велікодныя вакацыі;

я пакажу, як прайсьці на Holden Road
пажылой мурынцы з Вэст-Індыі, і за гэта
мяне нязлосна цапне за нагу
пародзісты брытанскі сабака
невядомае мне пароды;
голуб з Trafalgar Square
на знак асаблівага даверу
пакіне белы кружок
на маім зялёным швэдры
(у Менску
адзін абазнаны габрэў скажа, што
апрача зялёнага швэдра ў мяне зялёная аўра;
я не прамінаў бы падзяліцца гэтымі звесткамі
зь зеленавокай менскай касіркай —
калі б на сьвеце не было цябе),
і калі я зноў падымуся на boat-ship,
Англія здасца мне
ўтульным зялёным хутарам,
дзе можна было б затрымацца яшчэ на тыдзень,
каб там больш гаварылі па-беларуску,
прынамсі — ты.

Сустрэчныя

Хто гэты стары,
што спрабуе разлічыцца за віно
старадаўнімі манэтамі
зь сыцёртымі профілямі?
Хто гэтая жанчына,
што чытае ў мэтро ліст,
напісаны маім почыркам?
Хто гэтае дзіця,
што бесклапотна напявае
імёны маёй каханай,
вядомыя
толькі ёй і мне?

Парыжанка з Кносу*

Парыжанка з Кносу,
ты едзеш у менскім трамваі № 6
з крыжыкам на язычніцкай шыі,
у суправаджэньні сіняга пеўніка,
які не пасьпеў зрабіцца мужчынам.
Каб прыдумаць табе біяграфію
(у грамадзкім транспарце
я баўлюся такімі бяскрыўднымі гульнямі),
дастаткова трох дрогкіх прыпынкаў.
Ты чамусьці працуеш архітэктарам,
начальнік называе цябе
танканогай карыятадаю,
маючы на конт ножак зь цёплага мармуру
далёкасяжныя пляны.
Ты скардзісься каханку,
які, адрозна ад начальніка,
ад самае вясны не дарыў табе кветак
і не прыдумаў нічога лепшага,
як зваць цябе марцоваю коткай.
(Мужу на начальніка ня скардзяцца.
Мужу гатуюць на вячэру сіняга пеўніка.)
Усё гэта да позеху трывіяльна,
але
ў тваіх антрацытавых вачах
люструецца іншы жыцьцяпіс,
дзе кожны сюжэт
слухае ўтрапёных цыкадаў,
душна пахнучы лявандаю.
Цар Мінас
не прапускае ніводнага хітона
(твой — не выключэньне).
Царыца Пасыфая
(O tempora, o mores!)
закахалася ў белуга быка.
Дэдал
заняў пасаду
прыдворнага мастака й дойдзіда.
Гэта ён
пакінуў твой птушыны профіль
колера лесавога мёду
на сонечных скав'яшах

заблытаных палацавых пераходаў, якія —
шэпчуцца прыдворныя —
могуць завесці неабачлівага чалавека
ў той час, дзе ён яшчэ не нарадзіўся,
або ў той, дзе яго ўжо няма.

Гэта ён
збудаваў Лябірынт,
але сьпярша
зрабіў сваёй гаспадыні
драўляную карову, дзе,
трапяткая ад юру, яна чакала
пасланага Пасэйдонам
рагатага каханка.

(Іхняга знакамітага сынулю
на экзамене з гісторыі старажытнай Грэцыі
мой аднакурснік назаве Дзіказаўрам;
старэнькі прафэсар
дзівам пазьбегне інфаркту.)

Ты таксама ведаеш, што такое чаканьне —
ад карэньчыкаў валасоў
да вільготнае наквецці, якую
бессаромныя Дэдалавы вусны
ператваралі ў кветку шыпшыны
з нашых гіпэрбарэйскіх раздарожжаў
з разбуранымі капліцамі
ў сьціплым аздабленьні піжмы і крываўніку.

Шчасьце доўжылася
цэлых пяць начэй —
пяць цяжкіх амфараў бурштынавага віна,
пяць зорных пылінак Касіяпэі,
пяць усьмешак той,
што нарадзілася з марской пены, —
пакуль Дэдал
ня даў парады Арыядне,
якую няўдзячны Тэсэй
пакіне на гарачых камянях выспы,
дзе пасьяя любоўных гульняў
грэюцца нэрэіды.

Цар Мінас
кінуў твайго каханка ў вязьніцу
(ганарар за драўляную карову
плюс ідэя з клубком нітак),
куды ты пакрыёма носіш яму

(ці не пазбавілі яго багі розуму?)
шарыкі воску і птушынае пер'е.
Яшчэ наперадзе
Траянская вайна,
бітва на Нямізе,
вынаходзтва трамвая і
трагічная сьмерць сіняга пеўніка,
якога зьесьць на вячэру твой муж,
і потым
ты асуджана прымеш порцыю
звыклых, як краявід за вакном, пяшчотаў,
а цела будзе ціха сьпяваць пра таго,
каму ты носіш васковыя шарыкі
зь пер'ем крыцкіх лебедзяў.

Я выйду на тваім прыпынку,
паднясу табе торбачку зь пеўнікам
у жалобным вянку з салатавых лісьцяў,
прыцішана прамоўлю на адвітаньне:
Бывай, парыжанка з Кносу,
і атрымаю ў адказ
спалоханы позірк,
якім не глядзяць на вар'ятаў.

* Пад такой назваю вядома фрэскавая выява маладой жанчыны
(XVI ст. да н. э.) з Кноскага палацу на Крыце.

Твае імёны

Я забываю словы.
Словы забываюць мяне.
Мы сустракаемся на белым аркушы,
не пазнаючы адзін аднаго,
сьпяшаючыся разысьціся,
быццам у прыцемнай выгбе
дзе-небудзь у Рызе
каля сабору сьвятога Якуба
або на менскім праспэктце
на супраць кавярні «Паляўнічы».
Толькі твае імёны
яшчэ памятаюць мяне.
Я пакуль пазнаю іх

у крыклівых натоўпах чужых найменьняў,
выводжу іх на паперы
(чамусьці ў ніжнім левым кутку,
чамусьці зялёным атрамантам),
пішу іх сыцішана й асыцярожна,
захінаю рукой
ад ветру з расчыненага вакна —
каб не паляцелі ў невараць
чародкаю зялёных стракозаў.
Баюся заблукаць бязь іх
на гэтай гулкай белай роўнядзі,
дзе так часта надараюцца праявы
пад назваю fata Morgana.
Баюся заблукаць незваротна.

Цябе завуць Трава.
Цябе завуць Неба.
Цябе завуць Вогнішча.

Цябе завуць Дарога.

Архіварыюс Война

Прыкладна раз на год,
звычайна перад Калядамі
паводле грыгарыянскага календара,
мне сьніцца
полацкі архіварыюс Аўгустын Война,
маладжавы манах-базылянін
з залатым зубам,
таемны геданіст
і, магчыма,
мой продак,
які ня першы год
судзіцца з полацкімі езуітамі,
складаючы каліграфічным почыркам
дваццаць сёмую скаргу
каралеўскім камісарам.
Войну замінае спаць гадзіннік
на касьцёле сьвятога Стэфана.
Война лічыць шарлятанствам

мэханічную галаву з калегіюму,
што гаворыць на ўсіх вядомых мовах,
і наагул
мае да Таварыства Езуса
спадчынную нялюбасць,
за выняткам айца Папэ, якому
(зусім дарэмна)
давераны вінны склеп
(ён таксама мне сьніцца,
аднак трохі часьцей),
айца Папэ,
які можа нацадзіць з дубовае бочкі,
равесьніцы Літавога Храптовіча,
кухаль старога мёду і —
бывай, любая застуда.
Война здымае з паліцы
мае кнігі з аўтографамі,
сьпярэшчаныя іранічнымі маргіналіямі,
за якімі сарамяжліва хаваецца
чараватая пляшка,
і — у залежнасьці ад настрою —
звоніць па тэлефоне
спачатку айцу Папэ
або адразу мне самому —
тут я прачынаюся
ад начнога міжнародняга званка.
Хтосьці маўчыць у слухаўку,
плывуць па правадах
удары гадзінніка сьвятога Стэфана,
пяюць на Дзьвіне цыбатыя асначы,
хіхікае па-змоўніцку айцец Папэ,
шэпча ўва мне ўпэўнены голас:
ты таксама
прысьнісься камусьці на Каляды,
набраўшы тэлефонны нумар,
які можна адшукаць
адно ў паперах каралеўскага камісара,
якому падае каліграфічную скаргу
полацкі архіварыюс Аўгустын Война,
маладжавы манах-базылянін,
таемны геданіст
і, магчыма,
мой продак.

Студня

Нахілюся над студняй,
каб убачыць самога сябе.

Глядзяць на мяне
з глыбіні
то сьветлагаловы хлапчук,
то сівабароды стары,
а часам
няма адлюстраванья,
быццам не нахіліўся ніхто
над студняй.

Няўжо гэта я — хлапчук?
Няўжо гэта я — стары?
Няўжо гэта я —
адсутнасьць адлюстраванья?

Бібліятэка імя Скарыны ў Лёндане

Вечар, які бавіш
удваіх з «Sarmatiae Europaeae
descriptio...»,
MDLXXXI*
віцебскага камэнданта
Аляксандра Гваніні,
не вяшчуе нічога,
апрача ленаватай чародкі думак
пра ўвішнага італійца,
што з маўклівага дазволу Кліё
беспардонна сьпісваў
у свайго падначаленага
Мацея Стрыйкоўскага.
(Абвінавачаньне ў плягіяце
здымаецца з прычыны даўніны.)
Зялёны авал сьвятла
на велічным стале,
вартым штабу маршала Нэя,
дзе шарыкавая асадка
на месцы цяжэзнага каламара

з пазалочанымі музамі і гусіным пяром
выглядае як міні-спадніца
на шчадралюбных клубах
каралевы Боны.
Легкадумныя дыялёгі
з героямі гравюраў
на ломкіх аркушах in folio
колеру леташняй аўсянае саломы.
Вялікаму князю Альгерду
можна выказаць шчырае спачуванье
(калі летапісцы, як зазвычай,
ня ўводзяць нас у зман),
што ён ня ведаў смаку
перабрадзілага вінаграднага соку.
У Віценья
ніхто не замінае запытацца
пра эпікурэйскія вусы
карчомнага заўсёдняка,
а яго мосьць Скіргайла
няхай узгадае, як полацкія месцічы
прывязалі яго задам наперад
да старога кабылы.
Nabent sua fata libelli* —
аздобленае пацінаю выслоўе
таксама гучыць легкаважна.
І раптам
ад паліцы з гатычнымі шрыфтамі
вее трывожны ветрык.
Тамы ў цісьнёных пераплётах
спакваля поўняцца непрыхільнасьцю.
Альгерд
на тытульным аркушы
пагардліва падцінае вусны.
Сьвідрыгайла
выцягвае з тула стралу.
Нічога добрага не абяцае
насуплены пагляд
Вітаўта.
Цяжкія завесы
набываюць зьнячэўку
скульптурную рэльефнасьць —
іх хочацца падняць, каб пераканацца,
што там сапраўды пуста,

але лепей пакінуць
гэтыя падазронья складкі ў спакоі.
Стары лёнданскі дом
абуджаецца якраз у тую хвіліну,
калі ты неабачліва аказаўся
ягоным закладнікам,
дом,
які прасьцюжана ўздыхае,
які бярэ ўнізе нечай рукою
тэлефон,
прымушаючы ўявіць стол бастыёнам
і пасунуць бліжэй
сьціплы томік in quarto
пад даўжэзнай барокавай назваю
«Собрание припадков краткое...» etc.,
здаецца, адзіную кнігу,
выдрукаваную па-беларуску
за ўсё доўгае XVIII стагодзьдзе.
(Факт, безумоўна, з гаркавым прысмакам,
хоць стагодзьдзе ўсё ж прамінула ня марна.)
Нешта дзеецца з часам:
стагодзьдзі набываюць
розную працягласць і шчыльнасьць і,
што самае небяспечнае,
пачынаюць дыфузаваць,
у выніку чаго
твой 1994-ты можа апынуцца дзе-небудзь
паміж Вялікай францускай рэвалюцыяй
і Люі Філіпам...

Каб упэўніцца, што зьмены
яшчэ не зрабіліся незваротнымі,
ты асьцярожна сустракаеся вачыма
зь люстрам кніжнае вітрыны.
Павагаўшыся, люстра пацьвярджае:
гэты чалавек — пакуль што ты.

* «Хроніка Эўрапейскай Сарматыі...», 1581 (лац.).

* Кнігі маюць свой лёс (лац.).

Вучыла бабуля

Ня сьпі, калі сонца сьдае,
бо засьнеш зь ім разам,
а ўраньні ўжо не прачнешся.
Не глядзі ў люстэрка апоўначы,
бо растанеш у ім,
як солі драбінка
ў студні.

Не любіся зь дзеўкамі ў жыцце
і ў красках не любіся,
бо колькі каласоў зломіш —
столькі людзей
ад голаду сканае,
а колькі красак зьвяне —
столькі дзетак
на сьвет не народзіцца.

Пажатае жыта даўно,
і поплаў мой
скошаны.
Сонца сьдае.
Глыбее ў дубовай асадзе
бабуліна люстра.

Мансарда

Аднойчы прачнецца тэлефон,
што гаварыў некалі
тваім голасам,
прачнецца на мансардзе,
якую,
утульна ўладкаваўшыся
паміж попелкай
і томам «Махабхараты»,
вартуе
масынжовы Буда,
на мансардзе,
якая ў тое лета
была кансьпіратыўнай кватэраю
матылькоў-крапіўнікаў,

на мансардзе,
якой даўно няма,
на мансардзе,
якую
адчыняе ў сьвет
геаграфічная мапа Эўропы
на ўсю сыцяну,
і,
валяючыся ў ложку,
мы выбіраем на ёй
краіны і гарады,
да якіх яшчэ далей,
чым да маладзіка,
што да замарачэньня гушкаецца
на ясені за вакном,
над лавачкай, дзе
мы хацелі ператварыцца
ў дрэвы,
каб спыніць
бурштынавае імгненьне
таго вечара,
і прыдумалі з гэтай прычыны
ерэтычную малітву,
вартую вясёлага аўтадафэ
на Высокім рынку,
што была запісаная
тваім рок-н-рольным почыркам
і схаваная між старонак
старадаўняе кнігі,
каб спыніць
бурштынавае імгненьне
таго вечара,
калі сьвет быў неўміручы,
як перад шостым днём
тварэньня.
Аднойчы на той мансардзе
прачнецца тэлефон,
што гаварыў некалі
тваім голасам,
і я
здыму слухаўку.

Каханка

Ты — мая каханка,
і зараз,
каб сёй-той не пакутаваў ад здагадак,
я адкрыю тваё імя.
Праўда, сакрэт ужо вядомы
бяссоннаму, як Борхэс, праспэкту,
нашай раўнівай суўдзельніцы —
бабулінай саматканцы,
фатаграфіяў і срэбнай рыбіне,
што прыплыла зь іншых часоў,
дзе цябе і мяне звалі іншымі імёнамі,
дзе ты, магчыма, была лесьбіянкай,
а я падабаўся мужчынам,
хоць не адказваў ім узаемнасьцю.
Апрача таго,
твой адрас вядомы
палівальнай машыне,
якая падбірала мяне ля пад'езду,
калі я рызыкаваў спазьніцца
на ранішні канцэрт жабаў
пасья нашага ўлюбёнага кактэйлю —
шампанскае зь сьвітаньнем,
часам з дажджом
або з кубікам лёду,
што мы дапівалі
кароткімі асьцярожнымі глыткамі,
падобнымі да тваіх пацалункаў
зь лёгкімі прыкусамі.
(Напэўна, так кусаюцца
срэбныя паўночныя стракозы.)
Ты — мая каханка,
і я хачу, каб усе ведалі:
тваё імя — Ноч.

Двое вар'ятаў

У бабулінай прыдняпроўскай вёсцы,
дзе ціха жывуць
мае дзіцячыя радасьці
і грахі,
дзе ў палове хатаў
начуе вецер
ды марцуюць зьдзічэлыя каты
(іх усё ж ня варта блытаць
з душамі гаспадароў),
сёлета зьявіліся
новыя жыхары.
У нецьвярозы нядзельны адвячорак
за тыдзень да яблычнага Спасу
прыйшлі з станцыі
мужчына й жанчына
з адной абшарпанаю валізкай —
жалезныя набойкі на кантах.
Яны выбралі
пустую хату
каля Ільюцінай крыніцы,
дзе стаяла некалі лазьня,
у якой я ўпершыню саграшыў
зь дзяўчынкаю-аднагодкай,
і атабарыліся там,
завесіўшы вокны
замест фіранак
старымі газэтамі
з партрэтамі Гарбачова.
Кажуць,
яны размаўляюць
на нейкай тарабарскай мове.
Кажуць,
яны пішуць нешта
ў вучнёўскіх сшытках,
уладкаваўшыся на сонейку
каля рэчкі.
Кажуць,
яны ўкленчваюць штораніцы
перад Ільюцінай крыніцаю
і моляцца на ваду,
а потым

цалуюцца й ідуць у хату
любіцца:
ён — сівы як лунь,
а яна — маладая.
Кажуць,
яны зьбеглі
з магілеўскае вар'ятні.

Кажуць мне ўсё гэта
сваякі і суседзі
і просяць
пазваніць куды сьлед,
каб прысылалі машыну.

Гляджу я ўраньні праз рэчку
на дзьве постаці
ля Ільюцінай крыніцы:
стаяць яны на каленях,
а потым
бяруцца за рукі і
ідуць у хату.

Можа, і я
прыйду калі-небудзь з станцыі
з пашарпанаю валізкай
перад яблычным Спасам.

Рэцэпт неўміручасьці

Манускрыпт называецца
«Кнігаю сноў».
Куфічная вязь
на пэргаміне з скуры газэлі
дае падрабязныя інструкцыі,
як абвесьці вакол пальца
сьмерць,
хітрамудра падмяніўшы яе сном,
і
прачнуцца ў іншым часе
не крыклівым немаўлёнкам,
а самім сабою.

Кнігу не ўпільнавалі
манахі Сынайскага манастыра,
дзе хапала цікаўных пілігрымаў,
што хацелі падстрахавацца
яшчэ і зямной неўміручасьцю.
Радасьць выкрадальнікаў
была кароткая, як песенька сініцы:
рукапіс ня меў
апошняе старонкі,
зашыфраванага рэцэпту
вяртаньня ў свой час —
да зябкай дзяцеліны
з халоднымі ад расы антонаўкамі,
да вожыка,
што зімуе пад старым клёнам,
саграваючы сад
сваім кволым цяплом,
да лябірынтаў чарнавікоў,
сьпярэшчаных вусатымі выявамі
круглашчокіх каціных пысак.
Як проста зрабіцца неўміручым,
калі ня трэба вяртацца
да тонкіх промнікаў
вакол даверлівых вачэй
колеру прыдзьвінскага лёну —
цёплых павучынак,
якія аднойчы
пругка спынілі
тваё матыльковае лётаньне.

Гэтую гісторыю я пачуў,
чакаючы астатні цягнік
на канцавой станцыі мэтро,
ад старога габрэя з сумнымі вачыма,
які застаўся стаяць
на пустым пэरणе.

Азярына

Кідаю каменьчыкі
ў азярыну.
Кладуцца на жоўты жвір
адны.
Заміраюць на паўдарозе
зеленаватымі рыбінкамі
другія.
Адплываюць лёгкімі чоўнікамі
трэція.

Тыя, што леглі на дно,
ператворацца па часе
ў зеленаватых рыбак.
Тыя, што былі рыбамі,
лягуць, акамянеўшы,
на дно.
Узьляцяць белымі птушкамі
лёгкія чоўнікі.

Кідаю каменьчыкі
ў азярыну.
У кожнага — сваё імя.

Бэзавы адвячорак на краі стагодзьдзя

Бэзавае сутоньне з кавай
пасья цэлага тыдня несустрэчаў
на канапе паважнага веку,
якой зноў трэба прывыкаць да нас,
настройвае на мэтафізычны лад.
На той тэрыторыі
цела —
нешта большае, чым цела,
якое складаецца з клетак
і ўсяго астатняга,
паведамляю я.
(Дыялёг прысьвячаецца снам.)
На той тэрыторыі
яно непадлеглае сьмерці,

а значыць,
у ім увасоблена вечнасьць.
Ты ўсьміхаеся
з адценьнем самазадаволенасьці.
Ты не сумняеся, што прысьніцца мне
магла выключна ты,
і я адчуваю
мурашыны ўкус сумленьня:
сёньня ў сьне
я любіў не цябе, а тваю сяброўку,
якая ніколі ня стане маёй
на гэтай высьпе.
Ты ўступаеш у размову
ў іншай танальнасьці,
назваючы сон
прадмесьцем сьмерці,
анклявам краіны,
надзейна абароненай ад нас
дзённым ratio,
калегіюмам, дзе мы вучымся
бясконцаму дасканаламу сну,
нечыгэльнымі чарнавікамі
загадкавага тэксту,
да якога мы рухаемся
павілястымі сьцежкамі кашмараў
і бяссонных начэй.
З табою не бывае сноў-чарнавікоў
(гэта — я, і гэта — праўда),
сноў-эскізаў,
сноў-навэляў,
дзе ў фінале засталася
колькі нявыкрасьленых фразаў,
Праўда і тое, што
такія сны здараюцца ў мяне
ня толькі з табою,
бо
падараваць адчуваньне вечнасьці
можа кожная жанчына.
(Пра гэта лепей памаўчаць,
хоць маецца на ўвазе,
безумоўна, тэрыторыя сноў.)
Так я гутару з табою,
адважна здымаючы двукосьсі

з цытатаў лацінаамэрыканскіх
раманістаў,
якіх мы звычайна чытаем па чарзе,
пакідаючы на палях
лёгка рыскі
алоўкам ці фарбаваным пазногцікам,
гутару,
зусім выпадкова
сустракаючыся пад коўдраю
з тваімі ўсходнім і заходнім
паўшар’ямі,
пакуль стройная лёгкіка думак
ня зьведае разбойнага ўварваньня
твайго алягічнага цела,
якое,
адзінае,
здольнае падараваць мне вечнасьць
тут,
на гэтай высьпе,
у прыбоі бэзавага сутонья,
за пяць гадоў да новага тысячагодзьдзя,
на вуліцы забытага правадыра,
якая з гэтага адвячорка
будзе называцца
тваім імем.

Урира еорс

Кожны раз,
як еду ў Полацк на цягніку,
у прынарачанскіх лясках
паміж Вялейкай і Будславам
на тэлеграфным дроце чакае мяне
стракатая птушка з вохрыстым чубком
і сьмешным лацінскім імем
Урира еорс —
а ў перакладзе — проста ўдод.
Калі разгарнуць энцыкляпэдыю,
можна даведацца, што
Урира еорс —
манагам,
селіцца на ўзьлесьсях,

у старых садах і парках,
ладзіць гнёзды ў крушнях,
жаролах і пнях,
а часам у пустых вульях.
Толькі энцыкляпэдыя
не адказвае на галоўныя пытаньні:
як ён даведваецца,
што я ўзяў раніцою білет,
чаму я памятаю, што самачка
выседжвае птушанятаў
сямнаццаць дзён,
чаму ўзгадваю жаролісты дуб
над полацкім возерам
з сутонлівай назваю Люхава?

Вось зараз цягнік паверне,
і мы з птушкай
на імгненьне сустрэнемся
вачыма.

У Каралевы

Твая кніжка,
тонкая, як жмуток купюрак
выдавецкага ганарару
(ты, вядома, і не разьлічвала,
што за творы пад сумнеўнай назваю
«Блюз каралеўскае кухні»
нешта заплацяць),
натхніць мяне аднаго вечара
на рызыкаўную экспэдыцыю
(пара пляшак чырвонага
і порцыя здаровага цынізму)
на вуліцу,
якая калісьці звалася
Узьнясенскай,
у кватэру
з малюнкам карабліка і мора,
дзе табе сьняцца
небанальныя ідэі
пра фатальныя супадзеньні

паміж датамі нараджэння
і сьмерці
або пра тое, што
сябраваць можна
толькі з памерлымі,
а нашы каханкі і каханьні
ніколі не сустрэнуцца
ў адной іпастасі,
у кватэру,
гаспадыня якой,
сьціпла назваўшы сябе
Каралевай,
ловіцца на каву
і цыгарэты,
а часам
і на штосьці мацнейшае,
сьцьвярджаючы, што
ў гэтых сыценах
водзіцца цэлая гурма
зданяў.
Ня выключана, што
здані сапраўды адпавядаюць
тваёй клясыфікацыі:
хатнія,
дарожныя
і самотны genius loci,
які бадзяецца сярод калегаў,
бясконца мармычучы пад нос:
«Я genius loci,
я помню дзяцінства
гэтага гораду,
гэтае песьні...»
Ня выключана, што
пасья некалькіх келіхаў
мне заманецца
аздобіць стракатую кампанію
сваёй пэрсонаю —
а раптам
у хвалях блюзу
мне пашчасьціць
пераканаць цябе, што
жывыя мужчыны таксама
падыходзяць на ролю сяброў

(хоць я ў сабе не зусім упэўнены,
бо,
як ты зь мілай непасрэднасьцю
сьцьвярджаеш:
самы ўтульны ложкак
у Каралевы).

А пакуль
мне застаецца
піць віно не з табою
і пускаць па хвалях блюзу
караблікі
з датамі нашага нараджэньня
і нашае сьмерці.

Поплаў

Сярод высокай травы і красак
вядзе мяне бабуля
па поплаве.
Гэта смолкі,
паказвае яна.
А гэта зязюльчыны сьлёзкі.
А вось гэта — ястрэц.
А ў той кветкі няма назвы,
бо яна —
кветка твайго лесу і
ты сам назавеш яе,
калі вырасьцеш.

Гуляе па поплаве вецер.
Боязна мне:
а раптам,
пакуль вырасту,
скосяць кветку і не пасьпею
даць ёй найменьня?

Маўчыць бабуля.
Мацнее вецер.
Стаю самотны
на сенажаці.

Фаўна сноў

Чародка бялявых анёлаў
з нафарбаванымі вуснамі
над горадам зь сярэднявечнае гравюры,
які ўтульна паколвае аблокі
цацачнымі сьпічкамі;
лагодны сабака Рэкс,
які мэлянхалічна дажоўвае
зайчыка Колю,
што жыву ў мяне ў твая часы,
калі я сам быў яшчэ неўміручы;
знаёмы рыжы пітэкантрап
з-пад вокладкі мамінага падручніка гісторыі,
які ў дзяцінстве прымарожваў мяне
позіткам да падлогі,
а цяпер асвоіў шахматы
(я толькі баюся,
каб ты падчас партыі не зайшла ў пакой, бо
майму партнэру бракуе шляхетнасьці);
ружовая вужака
з смарагдавай каронаю на галаве
ў басэйне, куды дае нырца
ў гарнітуры і пад гальштукам
нецьвярозы тутэйшы паэт Анатоль,
падобны з твару да Гіёма Апалінэра;
падобны да самога сябе
цьвярозы прэзаік Адам,
зь якім мы ў 1863 годзе
бязьлітасна судзім
у налібоцкай леснічоўцы
зарослага рудым шчаціньнем
маскоўскага выведніка,
а ён,
апэлюючы да міжнароднае практыкі,
патрабуе выкананьня апошняе просьбы —
зьесьці бляшанку кілек у тамаце,
якую я хачу зьесьці сам, і ў выніку
леснічоўку атачае рымская цэнтурья,
што ваюе з інсургентамі на баку Аляксандра II;
ты на сонечным пляткаводзьдзі
з схіленым над табою маім тварам,
адбітым у пералівістай плыні, —

ласкавыя ўгаворы не палохацца зялёных шчупакоў,
што ленавата казычуць
твае цалаваныя ступачкі,
пакуль мы любім адно аднаго ў цёплай вадзе,
узгадваючы формулу Гэракліта,
якую я ўдасканальваю тваім імем;
драўляныя статуі сьвятых апосталаў Пятра і Паўла,
якія гавораць на дзесяці мовах
(у тым ліку і па-кітайску)
у багатай віле з кандыцыянэрамі
і тэрасаю над самым морам,
зь якой можна назіраць, як,
чапляючыся за выступы скалаў
і
раз-пораз абрываючыся ў ваду,
узахапы караскаюцца ўгору
дзясяткі два айчынных паэтаў;
ты ў чырвоным арктычным пухавіку,
пад якім па чарзе адтайваюць
паміж тваіх дваццацігадовых грудак
пакрытыя шэраньню лебедзі,
знойдзеныя намі сярод ільдзін і сумэтаў
горнай цясьніны
(ты сьцьвярджаеш, што гэта балівійскія Анды);
канцлер Вялікага Княства Літоўскага
Леў Сапега,
што заклапочана зашпільвае сіні жупан,
выходзячы з XVI стагодзьдзя
праз маю прыбіральню;
ты за рэстаранным столікам
з кучаравым нубійцам,
ажутаная мэнталавай смугою цыгарэтаў «Salem»;
Вэнэра Ільская
з маёй падлеткавай галюцынацыі
ў пустой кватэры а палове пятай раніцы
з пагрозьлівым надпісам «Save amantem»*
на мясянжовым цокалі;
жаўтатвары Акутагава,
падобны да в'етнамскага студэнта
з інтэрнату нашае маладосьці,
з рукапісам «Жыцьця ідыэта» пад пахаю і —
чапурысты, як травеньскі грак,
Карл Густаў Юнг

з трактатам «Wandlungen und Symbole
der Libido»**

з кухлямі ў меру разбаўленага піва
каля жоўтае бочкі
на вуліцы Стралецкай у Полацку,
дзе мы пасьпелі зь імі шчасьліва разьмінуцца;
мы з табою на пляцы Гішпаніі ў Рыме —
ты ў серабрыстай сукенцы-трыко з «маланкаю»
ад утульнай ямінкі на шыі
да схаванага пад срэбрам
пушыстага трохкутнічка;
ты ў мяне на каленях
на каменнай лавачцы пад ніцай вярбою
каля выпаленага сонцам
антычнага калюмбарыю;
мінакі,
народжаныя да і пасья Хрыстовага нараджэньня;
жанчына з тэракотавай амфарай на плячы,
якую мы аклікнулі, каб
выпіць па шклянцы лямбрускі
перад тым, як твая «маланка»
апячэ мне пальцы абяцаньнем новых тайніц,
нязьведаных за тысячы нашых блізкасыцяў
на беразе стагодзьдзя,
чыя астатнія гады
адплываюць у неварачь
крохкімі крыгамі,
па якіх
мы
з табою
спрабуем,
трымаючыся за рукі,
перабрацца
на той бок.

(Першы дотык зьмяшае вымярэньні й эпохі,
дзе мы існуем
ва ўсіх ранейшых і будучых увасабленьнях;
слодыч абуджэньня пацьвердзіць:
мы з той самай матэрыі, што і нашыя сны.)

Калі сёньня ты не прысьнісься мне,
я сам папоўню фаўну тваіх сноў

сваёй сарамяжлівай сумотаю
з пахам канваліяў,
сваёй негаваркой пяшчотнасцьцю
з пахам язьміну,
сваімі бессаромнымі вуснамі
з гаркавым пахам рамонкаў.
Я згодны нават на тое, каб
мы з табою прысьніліся некаму трэцяму —
хай паўторыцца
той бязгрэшны сон,
дзе мы сядзім на даху нью-ёрскага хмарачоса
і,
боўтаючы над безданьню босымі нагамі,
успамінаем:
калі ты сьнілася мне,
калі сном быў я сам.

* Сыцеражыся той, што цябе пакахае (*лац.*).

** «Мэтамарфозы і сымбалі лібіда» (*ням.*).

Пакой

Прахожыя
ідуць праз наш пакой
і аддаляюцца,
робячы жаданьне яшчэ вайстрэйшым.
Галасы гораду
гаснуць
адзін за адным
у нашых целах.
Музыка
гасьне апошняю —
на вуснах
і кончыках пальцаў.

Сьвет
нараджаецца зь ціхага ўскрыку
і сьмеху.
Дыханьне
творыць пэрсікавы пушок
на шчацэ.
Музыка

прачынаецца
ў анфілядах гарачых прасьцінаў.

Новая радзімка
зьяўляецца
на худзенькім плячы.

Брытанскі музэй

У антычным адзеле,
мы гутарым з імператарам Вэспасіянам
(9—79 гады нашай эры),
з тым самым, што абклаў падаткамі
грамадзкія прыбіральні,
каб сказаць сыну, што
грошы ня пахнуць.
Д'ябал зь імі, з прыбіральнямі,
кажу я,
але навошта было асуджаць на выгнаньне
стоікаў?
(А мая каханая
згаджаецца ў гэтую хвіліну на спатканьне.)
Затое я збудаваў Калізэй,
апраўдваецца Вэспасіян.
Але пры чым тут стоікі? —
не разумею я.
(А мая каханая
сьмела ўваходзіць
у чужыя дзьверы.)
Вэспасіян незадаволена чмыхае
мармуровым носам,
страчаным у нейкім
з дваццаці прамінулых стагодзьдзяў.
Наш сусед Сэптымій Сэвэр
зласьліва касавурыцца:
балбатня замінае яму
абдумваць паход на парфянаў.
(А мая каханая
паказвае сваю грыўку
чужому люстэрку.)
Хтосьці адбіў імператару Сэптымію

абедзьве рукі,
але, напэўна, не за тое, што ён
пачаў узводзіць тэрмы Каракалы.
Попел яшчэ не засыпаў
фрэсак Пампэі,
і смуглявы патрыцый
любіцца зь нявольніцай,
не зважаючы ні на нас,
ні на Ікараву авантуру,
ні на карабель Уліса.
(А мая каханая
падстаўляе вусны для пацалунку.)

У Лёндане цьвітуць вішні.
У Менску падае дождж.
Уліс праплывае паўз востраў сырэнаў.
Мая каханая кажа ня мне:
гэта — маё надвор'е.

Déjà vu*

Новае расчараваньне
зьявіцца ў знаёмым абліччы:
цёплага надвячорка зь цішынёю,
што зьвіла гняздо ў тэлефоне;
цнатлівай ночы з «Beatles»,
якія ў сьне
сыграюць разьвітальнае «Let It Be»;
бязьмежна-пустэльнага ложка
зь нядзеляю на даляглядзе;
пачатага рукапісу,
які ні да кога не прыраўнуе;
белагрудай коткі,
якая ўладкуецца на сталі,
зусім паважна лічачы,
што дапамагае пісаць;
кароткага дожджыка,
які дзесьці пакратае лапкамі
жоўтую парасонку;
званка старой прыяцелькі,
чыё каханьне шмат гадоў таму

разьмінулася з тваім каханьнем;
вечаровага сябра,
які здзівіцца, калі ты
папросіш цыгарэту...

* Тое, што ўжо бачыў (франц.).

Вяртаньне ў Менск

Дзьве магілы
на зялёнай высьпе
праваруч шашы:
татаў
і мамін помнікі
з шасьціканцовымі крыжамі.
(Беларускай мовы
на могілках
прыкладна столькі ж,
як і за іх агароджай.)
Бельчыцы
з рэзыдэнцыяй полацкіх князёў
і лёхамі на той бок Дзьвіны,
бітком набітымі
гістарычнымі сюжэтамі.
Лепельскае возера,
дзе ў сярэднявеччы
жыў беларускі кузэн
лох-нэскае пачвары,
што здабываў сабе дэсэрт,
перакульваючы чаўны
з грамадзянамі
Вялікага Княства Літоўскага,
а калі спруцянеў,
смурод,
сыцьвярджаюць аўтары хронік,
моршчыў славянскія насы
ажно на Валовай азярыне
ў Полацку.
Абалона Бярэзіны
з чапурыстымі стажкамі,
аднаму зь якіх я неяк даверыў
сваю таямніцу.

У прыдарожных бярэзьніках
ужо прагнулася
бэзавая здань вясны,
зь якой душа хацела б правесыці
ўік-энд.
(Англіцызм —
вынік дачытаных
у ваколіцах Бягомлю
камэнтароў
да васьмнаццатага эпизоду
«Уліса»:
месца дзеяння —
пасьцель Молі Блум,
ірляндзкай мадам Бавары,
дакладней — яе сонная сьвядомасьць;
час дзеяння —
адзінаццатая гадзіна вечара,
а магчыма, —
вечнасьць.
У руках Джойса
на фатаздымку
таксама чытаецца
яго неадчэпнае пытаньне
пра душэўную хваробу
дачкі
ў якасьці пакараньня за «Уліса».)
Прызнаньне сястры,
што апошнім часам
яна ўсё пільней
глядзіць на вуліцы
на старых жанчын.
Магіла сябра
(таксама праваруч шашы),
які аднаўляў
Сафійку і Богаяўленскі сабор
і памёр,
чытаючы Караткевіча,
хоць больш любіў
Унамуна й Басё.
Лагойскія пагоркі,
за якімі пачынаецца
зона ўпэўненага прыёму
тваіх флюідаў.

Аўтобус
паспяхова пераадольвае
першую лінію
менскіх умацаваньняў.
Усё, вядома, іначай,
але
мне хочацца
ўяўляць цябе
зусім адну
ў цёплай ваньне зь зялёнаю пенай,
сам-насам з часопісам,
з жаночымі ўспамінамі
і з тэлефонам,
да якога ня трэба будзе бегчы,
пакідаючы на падлозе
мокрыя сляды.

Памяць

Памяць
любіць павучка,
што жыве за старым гадзіннікам.
Памяць
любіць жаўтлявую музыку
«Beatles».
Памяць
любіць матылькоў
на пыльным падвоканьні.
Памяць
любіць сухія гарачыя рукі.
Памяць
любіць вусны,
што ўмеюць піць да дна.
Памяць
любіць імя,
у якім тояцца сотні імёнаў.

Ян Баршчэўскі

Мы сустрэнемся
на пецяўбургскім гасыцінцы,
недзе каля Клясыціцкай царквы,
а найверагодней — карчмы,
пад Янаў дзень,
бо ты ужо мусіш прайсьці
большую частку шляху
з Санкт-Пецяўбургу ў Полацак
(гэты шлях, між іншым,
карацейшы, чым наадварот).
Ты будзеш ісьці,
адпачываючы ад прыватных урокаў
лаціны і грэцкай,
згадваючы ўхвальныя словы
самога Міцкевіча
(зрэшты, безь вялікага піетэту),
які два-тры разы пагартаў
твае вершы.
Ёселевы прусакі
ня здолеюць атруціць
смаку журавінавай палёнкі
(хоць у полацкіх айцоў-езуітаў
яна, безумоўна, мацнейшая).
Кабета Інсэкта зь Белай Сарокай
пакінуць нас у спакоі,
праўда,
мільгануцца перад агменем
велізарных цені
Стаўраў і Гаўраў.
Урэшце
ў доме павятовага маршалка
сыцьвярджаюць, што і ты
частку дарогі з сталіцы
адольваеш найпрост
у абліччы розных нязвыклых істотаў.
(Чаго ні наплятуць жаночыя языкі,
тонка ўсьміхаецца ты,
унікаючы адказу.)
Кашэчы кароль Варгін
і мышыны Паднор
угамуюць сваіх шматлікіх падданых,

дамовіўшыся пра нешта з Будзімірам,
каралём усіх пеўняў.
Полацкія чарнакніжнікі
нарэшце спахопяцца,
паветра ў карчме загусьцее
да кансыстэнцыі палёнкі,
час упакорыцца чарам, і
ня будзе аніякай гарантыі,
што мы ня выйдзем з карчмы,
цвёрда трымаючыся на нагах,
у пухкую завею
з далёкай сьвечкаю
на падвоканьні шляхціча Завальні.

Майстэрня

Баюся гасіць сьвятло —
абступяць мяне скульптуры:
нясьцерпна холадна ім
і самотна
ў цемры
без чалавечых рук і вачэй.
Так было і раней,
але тады
ў туманным цемрыве
ратавалі мяне
твае рукі і
твае вусны —
цяпер
раскрывае абдымкі
толькі сылюмінавая Маргарыта.
Ноч навывлёт
буду бавіцца
у гэтым безгалосым натоўпе,
пакуль не адчую, што,
вярнуўшыся раніцой,
сябар убачыць
сярод сваіх скульптураў
яшчэ адну —
паміж Вітаўтам
і безыменным жабраком.

Парцялянавы дамок

Аднойчы на дзень нараджэння
ты падаравала мне
сьпічасты парцялянавы дамок,
падобны да віленскіх мураванак
з вуліцы Арклю,
дзе не разгубіліся б
ні Януш Радзівіл, ні Сымон Будны.
У дамка здымаецца дах,
і там можна запаліць сьвечку.
Тады ў неба маёй кватэры
падымаецца з коміну
бэзавая аблачынка,
вокны ператвараюцца
ў кавалачкі бурштыну,
а блакітна-белыя сьцены
робяцца цёплыя,
як кафля бабулінай грубкі,
і аб іх хораша грэць
азяблыя на марозе рукі.
Калі ўмела прымружыць вочы,
у вакне можна шмат чаго ўбачыць:
партрэт фанабэрлівага продка на сьцяне,
бутэльку сьветлага віна,
срэбную цукерніцу
з «марскімі каменьчыкамі»,
нас з табою за сталом,
драўляную лесьвіцу на мансарду.
Потым прачынаюцца гукі:
чыркаюць запалкі,
скардзяцца рыплівыя прыступкі,
па якіх мы падымаемся ў спальню,
просіць не сьпяшацца
твой голас.
Мне падабаецца гульня ў чараўніка,
які адначасова
грэе дзіцячыя рукі аб кафлю
і цалуе цябе ўсюды,
куды могуць дацягнуцца
на хрусткай прасыціне
мужчынскія вусны.

Ты ня ведаеш, што
паводле майго тастамэнту
гэтая парцялянавая маёмасыць
ужо належыць табе.
Я абяцаю і *там*
прыходзіць раней за цябе
і ставіць на парэчкавую сурвэту
два высокія келіхі,
падобныя да бусьлінае пары
на скошаным поплаве,
а калі прыпазьнюся —
чакай мяне на падвоканьні
або ў кутку канапы,
скруціўшыся ў цёплы клубок
зь ціхамірным дыханьнем,
што пахне юным целам
і старым горадам —
як у той дажджлівы вечар,
калі мы вярталіся зь Вільні.

Памятаеш,
аднойчы на дзень нараджэньня
ты падаравала мне
парцялянавы дамок?
Тут мы будзем жыць,
легкадумна прамовіла ты,
не падазраючы, што сказала
праўду.

Пытаю дарогу

Пытаю дарогу
на старасьвецкіх могілках
ля сінняй бухты.

Будзе кавалак цёмнае брукаванкі,
кажа сівы камяняр,
што высякае на помніку
літары,
потым кавалак брукаванкі ружовае,
а за крыжам з чорнага граніту —

тры прыступкі
да
вашае
магілы.
Будуць кіпарысавыя прысады,
кажа стары садоўнік,
што падразае галіны,
потым лістоўніца сярод дроку,
а за ёю —
тры прыступкі
да
вашае
магілы.

Зайдрошчу старым:
няма ў мяне іхніх прыкметаў.
Цешуся,
бо прыкметы мае —
да
самых
прыступкаў —
мне аднаму належаць.

Матылькі

Калі дрэва разлучаюць з жыцьцём,
карані яшчэ гоняць
па абарваных жылах
гаючы сок памяці,
яшчэ спадзяюцца на дзіва,
яшчэ бязгучна крычаць штосьці
нежывой лістоце.
Калі дрэва падае долу,
шырокае пнішча
ўсьцешана засьцілаюць крыльцамі
блакітныя матылькі,
якія п'юць густы сок і,
захмялеўшы,
сьняць, што яны — дрэвы,
якіх хочуць разлучыць
з жыцьцём.

Яны спалохана прачынаюцца,
але
побач падае
новае дрэва,
і матылькі апускаюцца
на сьвежае пнішча,
каб зноў напіцца салодкага соку,
каб прысьніць чужыя сны
і прахапіцца ад страху.

Камусьці іх жыцьцё
здаецца бесклапотным.

Заставайся безыменнаю

Тут,
на хмурным ранішнім прыпынку,
мае веды пра цябе
абмяжоўваюцца тым, што
ты жывеш у суседнім доме,
у цябе точаныя ножкі
і ўзімку ты носіш
футэрка з апосуму.
Мне — досыць.
Заставайся безыменнаю.
Я памятаю,
як цябе звалі
ў залацістай засені сну
нашай паўночнай сіесты,
памятаю,
як звалі кнігу на часопісным століку
і чырвонае віно,
што змывала апошнія бар'еры,
як звалі
твайго ласкавага пушыстага зьвярка,
што нясьмела хацеў,
каб яго прыручылі.
Заставайся безыменнаю.
Што можна дадаць
у тья зялёныя келіхі

пасья,
калі,
заплюшчыўшы вочы,
мы былі маладымі аленямі, якія
ня ведаючы мінулага й прышласьці —
гарачы, потны філіял вечнасьці
ў зялёным лябірынце лесу —
асьмягла зьбіраюць аксамітавымі вуснамі
белабокія журавіны
з прысмакам неўміручасьці?

Гарышча

Ня лазь на гарышча,
наказвае бабуля,
дзіўнае чыніцца там:
няма нікога,
ды гавораць нейкія людзі,
плача дзіця, а ўчора
круціўся сам сабою
калаўротак.

Дзень навывлёт
сяджу я ціхутка на печы —
слухаю гарышча:
сьмяюцца там дзеці,
гігоча прыцішана конь,
стоена дыхае хтосьці,
слухаючы хату
або птушак на вільчыку.

Мы жывем у хаце,
над намі жыве гарышча,
над гарышчам — неба.

Бэрлінская фантазія

Сёння на досьвітку,
змяшаўшыся з крывёю
і рэшткамі ўчарашняга віна,
пацёк па маіх жылах
час мінулае восені,
які пахне
гарачымі булачкамі з цынамонам
зь пікантным дадаткам
танчэйшага за французскія духі
водару жаночага поту;
час, які гаворыць
ламанай ангельскай моваю
панка з ваяўнічым індыгавым грэбнем
на люстрана выгаленай галаве —
акурат яйка,
што ў часы канкістадораў
знесла зь пярэпалаху
ацтэцкая пачвара
Далемскага музэю,
паблізу якога вас
(каб вам пашчасыціла прыйсьці на сьвет
заходнебэрлінскім сабакам)
пахавалі б на шыкоўных могілках,
паставіўшы мармуровы помнік
з фатаграфіяй або бюстам
(кажуць, там ёсьць і парачка магілаў
з крыжамі —
напэўна, іхнія,
так бы мовіць, жыхары
пасьпелі прыняць перад сконам
хрысьціянства),
а паміж выбітымі на помніку
датамі бесклапотнага жыцця
сабачыя псыхолягі за прыстойную плату
(запіс да канца году звычайна закончаны)
апавадалі б вашым гаспадарам,
што вы пра іх думаеце —
на самоце і ў цеснай кампаніі
ўкормленых дыплямантаў і мэдалістаў —
і, вяртаючыся дахаты,
вашы гаспадары

кідалі б няўважлівае вока
на вокладку порначасопісу
(каітус на парашуце)
або на рэкламу супэркамфортнага ложка,
забясьпечанага на ўсялякі выпадак
утульным пэналам для каханка,
або чыталі б узор нямецкага гумару —
«15 дзяцей — дастаткова!»,
транспарант над засьмечанай вуліцай
у турэцкім раёне Кройцбэрг,
дзе турыстычныя даведнікі
ня раяць бадзяцца з надыходам цемры,
каб не папоўніць сваімі імёнамі
газэтныя калёнкі крымінальнае хронікі,
у раёне Кройцбэрг,
дзе мы зьявіліся
(прагнучы ня толькі кавы па-турэцку)
якраз той парою,
калі вечар
нядбайным рухам падпітага швайцара
разнасьцежвае дзьверы ночы,
а тутэйшых сутэнэраў
лёгка зблытаць з муэдзінамі
(няхай доўжыць Алаг вашыя цені!),
дзе нашы незалежныя маршруты,
наварожаныя мне
цыганкаю з Камароўкі,
прадказанья табе
цыганкаю з гановэрскага дзяцінства,
перасякаюцца за столікам
турэцкага рэстаранчыка,
у якім Эўропу,
што засталася за Басфорам і Дарданэламі,
прадстаўляем толькі мы
і зь якога нават з гэтае прычыны
трэба хутчэй выбірацца,
пагатоў паліцэйская сырэна,
далёкая, як поўня над мінарэтам,
уносіць поўную яснасьць:
па адным мы ня вырвемся, бо
адлік ідзе ўжо на сэкунды,
часу на прывыканьне рук
не засталася,

галоўнае — не азірацца:
ні ідучы да дзв'ярэй,
ні спыняючы таксоўку,
ні на ранішняй Alt Moabit,
ні на праспэктце Ракасоўскага ў Менску,
дзе сёньня лёг першы сьнег,
дзе сарокі пабіліся з галкамі
за пустое гняздо,
дзе я спалю ў попелцы
тваё дзіцячае фота
з дарослым надпісам па-нямецку,
які мне пераклалі толькі тут:
«Целам ня трэба перакладчыкаў».

Сёньня

Дзень пры дні
глядзяць мне здзіўлёна ўсьлед
збуцьвелья манэкены:
хіба яны
не адзіныя жыхары
ў гэтым горадзе?
Блукаю па вуліцах,
зацярушаных тонкім пылам,
на якім
бачу толькі
свае ўчарашнія сьляды.
Блукаю па гэтым горадзе,
бо калісьці
сустрэў у пакручастым завулку
маленькія сьляды
босых
ног.

Сёньня

на утравелым пляцы
каля помніку,
дзе жыве мая сяброўка-яшчарка,
я распалю
вогнішча,
і

ты выйдзеш на пах дыму,
каб сагрэцца.
Сёння
горад ажыве
і напоўніцца
людзьмі.

Божая кароўка зь Пятай авэню

На спатканьне з табой
мяне прывяла
бэтонная сьпіраль
ню-ёрскага музэю Гугэнхайма
і 2-я вэрсія Імпровізацыі № 28
Васіля Кандзінскага
разам з «Парыжам» Марка Шагала,
чый зеленавокі кот з чалавечым тварам
глянуў на мяне так выразна,
што я даў зарок
убачыць Эйфэлеву вежу з вакна
раней, чым за свае грахі
вярнуся на зямлю
ў іпастасі ката —
якраз тады ты апусьцілася на маю руку,
каб упэўнена залезыці
ў левую кішэню.
Кім была
ў сваім мінулым увасабленьні
ты?
Паслушкай
Спаса-Эўфрасіньнеўскага манастыра?
Першаклясьніцай зь Серабранкі,
замучанай у ліфце
сэксуальным маньякам?
А можа,
у цябе перасялілася
душа маёй сучасьніцы,
якая жыве зараз
паводле менскага часу
і якой
апошні тралейбус

вязе зь дзяцінства
сон пра старую Нямігу
і пра Татарскія Агароды?
У душным сабвэі
я даю табе
беларускае імя,
а на беразе Іст-Рывэр
мы разам глядзім
на лёгкія самалёцікі,
што цягаюць па небе
рэкляму конкурсу фотамадэляў.
Магчыма, ты хочаш
палётаць зь імі?
Не, табе яўна цікавей
абмеркаваць са мною
модныя сёньня
беларуска-ірляндзкія аналёгіі,
абвінавачаньні прэзыдэнта Клінтана
ў адультэры,
а таксама
фантасмагарычны помнік Леніну,
што, ратуючыся ад настальгіі,
усьцягнулі на дах суседняга дому
эмігранты з СССР.
Менавіта тут я нарэшце разумею:
я — ня тая расьліна,
што прымецца на гэтай глебе,
нават калі перавезьці сюды
ўсіх ленінаў Беларусі
і зладзіць на кожным
па бусьянцы.
Пасадзіўшы цябе на далонь,
я паўтараю гэтае адкрыцьцё ўголас,
і ты,
паважна выслухаўшы,
супакоена раскрываеш крылцы.

Тое лета

Тое лета
зь першым пацалункам у духмяную макаўку,
з уважлівым позіткам сьмерці,
з адзінокаю срэбнай кудзеркаю,
з ласанькай, што любіла цалавацца,
з зацьвілаю азярынай,
якая памятае тваё цела з тых часоў,
калі вада ў ёй была празрыстая,
як твае сны...

Тое лета
будзе доўжыцца
даўжэй за нас.

Першая жанчына

Мая першая жанчына
выйдзе з сутонья
і прысядзе да майго стала.

Таннае віно
пальца ў кантовыя шклянкі.
Сьпелы сланечнік
зазірне ў цёплыя шыбы.
Сьвежай пабелкай
запахнуць сыцены мазанкі.
Ты мая першая жанчына,
і таму
ты ўмееш вяртаць час.
Ты мая першая жанчына,
і таму
час ня ўладны над табою.
Ты —
мая першая жанчына.

Сустрэнуцца над сталом
нашыя шклянкі.
Сустрэнуцца на стале
нашыя рукі.

Сустрэнуцца на краі сусьвету
нашы целы.

Памятаеш,
ты варажыла мне
па расколінах сыцежкі?

Памятаеш,
ты варажыла мне
па птушыных пёрах?

Памятаеш,
ты варажыла...

Смуглыя пальцы
прабягуцца па лініях
майго няспраўджанага лёсу.
Гагатавыя вочы
ўведаюць прышласьць.
Распусныя вусны
журботна прашэпчуць:
о ромэ, ромэ...

Яе голас
будзе старэйшы за яе цела.
Яе вочы
будуць старэйшыя за яе голас.
Яе душа
будзе старэйшая за гэты сьвет.

Мая першая жанчына
выйдзе з сутонья
і прысядзе да майго стала.

Падарожнікі

Трое мужчын
ідуць паўзь мяне
па чыстым сьнезе —
тры ланцужкі сьлядоў
цягнуцца за імі.
Трое маіх сяброў
ідуць па белай нерушы,
і ланцужкі іх сьлядоў
абрываюцца.
Спачатку за адным,
потым за другім,
потым за трэцім.
Трое маіх сяброў
ідуць па сьнезе,
не пакідаючы сьлядоў.
Чаму за вамі няма сьлядоў? —
спалохана крычу я.
Я маўчаў,
калі трэба было гаварыць,
адказвае першы.
Я гаварыў,
калі трэба было маўчаць,
адказвае другі.
А ты, мой самы дарагі сябра,
чаму ты не азірнуўся?
Ён глухі,
адказвае першы.
Ён нямы,
адказвае другі.
Трое падарожнікаў
ідуць паўзь мяне
па чыстым сьнезе.

Прага

У гэтым горадзе
я маю некалькі знаёмых мужчын
і, прынамсі, адну жанчыну.
Цягнік прыходзіць раніцой,
ў той самы дзень
можна сустрэцца з усімі.
(Месцы даўно вызначаныя.)
Магістра Гераніма Праскага,
прагуляўшыся па Карлавым мосьце,
што нагадвае ня надта маркотную дарогу
ў чысьцец,
буду чакаць
з бляшанкай пльзэнскага піва
ля каменнага вогнішча
сьвятога Віта,
дзе я выцягну дыктафон,
каб запісаць адно з казаньняў,
прачытаных магістрам
праз тры гады пасьяя Грунвальду
ў царкве Яна Багаслова ў Віцебску,
дзе магістар не галіў танзуры і,
сьмешна памыляючыся,
утрапёна прамаўляў перад вернікамі
па-ліцьвінску,
у выніку чаго
пяць тысяч маіх продкаў
выправіліся на падмогу гусітам.
З Францам Кафкам
убачымся
на старых габрэйскіх могілках,
дзе надмагільляў хапіла б
на брукаванку да Ерусаліму,
а пісьмёнаў — на Стары Запавет.
Лекамі ад зьбянтэжанасьці
будзе няведаньне мовы,
што надасьць майму маўчаньню
незаслужаную шматзначнасьць.
(Урэшце, мне даўно вядома:
зь пісьменьнікамі
лепей абменьвацца
ня словамі, а позіркамі.)

Я прынцыповы вораг
аднастайнасьці,
аднак
месцам сустрэчы
з Ларысай Геніюш
зноў будуць могілкі,
дзе пахаваныя
два прэзыдэнты БНР і
закаханы ў маю візаві тэнар.
Магчыма, сярод помнікаў і я
нарэшце прызнаюся ёй
у каханьні,
бо паміж намі
ўжо на пятнаццаць гадоў менш,
чым у твая часы,
калі мы звалі яе Бабуляй.
Прафэсар Карлавага ўнівэрсытэту
Вацлаў Жыдліцкі
прызначыць сустрэчу
ў яго на Бэнэдыктынскай,
над піцэрыяй
і над старанна прыхаванымі,
але цалкам заслужанымі
крыўдамі на беларусаў,
якія добра запіваць бэжераўкай,
што афарбуе вечар
зялёнай гамаю,
чамусьці прынесшы згадкі
пра паручніка Лукаша,
што лічыў усіх чэхаў,
якія гавораць па-чэску,
нечым накшталт карбанарыяў.
Набярэжная Вэлтавы
будзе філіялам
гэтага таёмнага таварыства,
прапанаваўшы багатыя магчымасьці
параўнаньня праскіх ножак
з тваімі,
якія захочацца разбудзіць
у ранішнім нумары
цёплага восеньскага гатэлю,
над кавярняй
з свойскаю назвай «Чартоўка»,

дзе ў сьпісе заўсёдных кліентаў
значыцца пара лебедзяў,
што будуць цярпіва чакаць,
пакуль мы пакінем
яхту нашага ложка,
спусьціўшыся на прыстань,
дзе можна карміць белых птушак,
замаўляючы віно,
пакуль Градчаны
не папльвуць па-над месцам,
як славянскія думкі
Вэлтавы.

Сутоньне

Дзіўнае сутоньне
трывае над гэтым абшарам:
ці то сьвітанак,
але сонца позьніцца,
ці то вечар,
ды ніяк ноч не апусьціцца.
Стаімо ў сутоньні на ўзгорку —
ня можам разгледзецца,
што там унізе:
постаці людзей,
што ідуць на галасы нашы,
ці проста
слупкі ядлоўцу?
Запалім вогнішча,
пакуль зусім не сыцямнела,
кажа адзін з нас,
і прыцемкі гусьцеюць.
Зараз сонца падымецца,
кажа другі,
і неба на ўсходзе сьвятлее.
Стаімо на ўзгорку,
чакаючы раніцы
або ночы,
а сутоньне ўсё доўжыцца,
і тыя з нас,
што сышлі долу,

самі ператварыліся
ці то ў туманныя постаці,
ці то ў ядловец.
Стаімо ў сутоньні на ўзгорку,
і ўжо боязна нам
зірнуць
адзін на аднаго.

Аднойчы даўно

Гэта здарыцца
ў кляштары айцоў-дамініканаў
у часы Стогадовай вайны,
а магчыма, вайны за гішпанскую спадчыну,
а магчыма, крыху раней ці пазьней.
Аднойчы пасья вячэрні
ў кляштарную браму
пастукае падарожнік на стамлёным кані,
а назаўтра малады прыёр
з бляскам у запалых вачах,
які выдае ў ім сухотніка,
седзячы на сонечнай тэрасе
зь відам на Альпы або Пірэні
за сталом з клепсыдрай і астралябіяй,
як на аўтапартрэце Скарыны,
перагорне апошнюю старонку маёй кнігі,
адолее пакутлівы прыступ кашлю,
адкінецца ў мулкім крэсьле,
паглядзіць на гадзіннік на ўсходняй вежы,
скажа падарожніку:
ён не павінен напісаць гэтае кнігі,
і
пераверне гарчай рукою клепсыдру.

Я буду ехаць у тралейбусе
зь відам на Серабранку,
чытаючы ўчарашнюю газэту.
Падарожнік гнацьме каня
па горных дарогах.

Раніца 29 сакавіка 1994 году

Гарбата з малаком
пасья ўчарашняга пітва,
якое, кажучь, ганараваў
яго зямляк Робэрт Бэрнз
(ягонья вершы, прызнайся,
падабаюцца табе меней
за яго ўлюбёны напой),
здаецца слабаватаю.
«The Guardian» паведамляе:
учора ў Парыжы памёр Эжэн Ёнэска,
кароль абсурду,
які
разам з двухгадовай ахвяраю
тамтэйшых пэдафілаў
рахмана глядзіць на цябе з газэтнае паласы,
зьняты на асноведазі сыцяны
з партрэтам насарога ў натуральны памер.
З кухоннай форткі
бліскае бурштынавым вокам
садовая вавёрка,
што сыцягнула з стала
востры кавалачак
белага шакаляду з арэхамі.
Такія вавёркі ўжо ня ўмеюць
скакаць з дрэва на дрэва —
перабягаюць ад яблыні да яблыні
па прысоленай градам селязінавай траве,
падобныя да пацяжэлых цыркавых гімнастак
у адстаўцы,
якіх калісьці любілі капітаны й маёры
паветраных сілаў Яе Вялікасыці.

Ты раптам успамінаеш,
колькі табе споўнілася летась.

Доўгае разьвітаньне

Усё жыццё — разьвітаньне з табой,
што пачалося
яшчэ да маіх нарадзінаў
на полацкім Верхнім замку,
доўжылася ў лёхах
сабору сьвятога Стэфана,
дзе чалавечы чэрап
быў самай ардынарнаю знаходкай,
у першым мужчынскім досьведзе,
набытым з палахлівай аднагодкаю
ў вясковай лазьні,
у самалёце,
які ня мог выпусьціць шасі,
і мне здалося, што
нехта адмераў мне
ўсяго дваццаць адзін год...
І ты, незнаёмая,
ужо разьвіталася са мной
у дзіцячых гульнях,
у чужых абдымках,
у начных таксоўках,
пакуль два разьвітаньні
не перасекліся у тым імгненьні,
калі перад нашымі тварамі
любілася на галінцы крушыны
пара лясных пэрямутравак
і дрыяды
зь сінімі ад чарніцаў вуснамі
заціхлі ў падлеску,
не адводзячы бессаромных вачэй,
а пылок з матыльковых крыльцаў
аказаўся салодкі на смак,
і вада ў нашым возеры
назаўсёды засталася сьвежаю
ад твайго
навекі маладога цела,
якое будзе разьвітвацца з маім
у чабаровых уладаньнях
знаёмай мядзянкі,
у прыцемных успамінах
замшэлых азёрных шчупакоў,

у снах нашых сыноў, якім
у сярэдзіне наступнага стагодзьдзя
прысьніцца далёкае возера
і салодкі пылок
матыльковых крылаў,
ва ўзоры якіх
зашыфраваная
наша вечная прыналежнасьць
гэтай бясконцасьці
разьвітаньня.

Мой табар

Колы,
стамлёныя яшчэ ў мінулым стагодзьдзі,
наракаюць на лёс
срэбнай ад пылу кібітцы
з трыма нажавымі ранамі.
Вецер
прыносіць зь зялёных яроў
насьцярожанья пахі чужога жыцьця,
узброеныя адглянсаванымі кіпцюрамі.
Агонь
згаладала смажыць мяса,
узятае ў бестэрміновы крэдыт
у вечаровай вёсцы
зь ненадзейнай аховаю зь сініх мальваў.
Віно
хваляецца ў біклазе,
альтруістычна дакляруючы цёплую ноч.
Жанчыны
бязважка заміраюць
у карункавых пярынах папараці,
што да першых прымаразкаў памятае
іх салодкія стогны.
Матылькі-аднадзёнкі
лянуюцца падымацца з красак,
якія я зьбіраю
сваім аднадзёнкам-абраньніцам.
Мужчыны
сноўдаюць па ўзьлеску з стрэльбамі,

упэўнення, што мае жанчыны
належаць ім.

Няхай у табары застаўся я адзін,
але
ластаўкі
яшчэ садзяцца
мне на плечы.

Манэта

Гэтую манэту
знайшоў я ў маленстве
на дзьвінскім беразе
пасья паводкі.

Вызвалялася манэта ад паціны
і зноў пакрывалася ёю.
Сьціраліся на манэце
цямняны надпісы —
выступалі новыя.
Зьнікалі на ёй
старыя гербы й партрэты —
узнікалі новыя гербы і профілі.

Купляў я за гэтую манэту
нянавісьць.
Купляў за яе
славу.
Нават каханьне
купляў я за яе.
Ды кожны раз
вярталася да мяне мая манэта...

Прыйду на дзьвінскі бераг
пасья паводкі,
запытаюся ў сябе самога:
дзея чаго знайшоў ты ў маленстве
гэтую манэту?

Эпітафія маёй котцы

Цябе звалі Бася,
а цалкам — Басота
(1992—1995),
і я магу прызнацца,
што любіў цябе значна больш,
чым абсалютную большасць
вядомых мне дзвюхногіх істотаў.
(Глумачэнні прагучаць пераканаўча,
але банальна.)
Я складаў табе
пацверджаныя сумнеўнымі пячаткамі
радаводы —
ад стрыечнай сястры
коткі бэльгійскае каралевы
і ад бабулі ўлюбёнага ката
далай-ламы.
Я выдумляў табе
экзатычныя пароды —
ад тыбэцкай барсістай
да радзівілаўскай белагрудкі,
якою ты афіцыйна лічылася
апошнім часам,
хоць была ўсяго толькі
дачкаю вясковае рыскі,
якая падгуляла
з тутэйшым сібірскім эмігрантам.
Ты церлася аб ногі маіх таямніцаў
і даверліва ўладкоўвалася
ў іх на каленях.
Нажлукціўшыся віна,
я чытаў табе свае вершы,
абзываючы знаёмых творцаў
графаманамі і ананістамі,
а ты,
круцячы вавёрчыным хвостом,
глядзела на мяне дакорліва,
як жонка.
Рыжы дваровы кот
залазіў на таполю
да вышыні чацьвертага паверху,
ты ўскоквала на парэнчы гаўбца,

і вы маглі гадзінамі
неадрыўна глядзець адно на аднаго
лімонавымі вачыма.
Гэта быў твой першы раман.
Ты любіла сядзець паміж кніжак
на маім пісьмовым стале,
беспамылкова займаючы сваю нішу
ў паставе вусатага сьфінкса,
пільна ўглядаючыся
ў мае сінія герогліфы і
старанна прыціскаючы
трохкалёрнаю лапкай
кожны сьпісаны аркуш.
Ты памерла
на пыльным гарышчы
сярод польскіх падручнікаў
і заходнебеларускіх календароў.
(Маючы ахвоту,
у тваім сконе лёгка знайсці
нешта сымбалічнае.)
Магчыма, у астатняе імгненьне
ты ўспомніла
пра мяне.

Згадка пра мора

Калі зрастуцца
нашы нэрвовыя валаконцы,
калі мае леўкацыты
пабягуць па тваіх хрызалітавых жылках,
калі салёныя рукі
ператворацца ў плаўнікі
і
мы сьлізганём
у аквамарынавыя глыбіні,
з тэрасы ўвойдзе
паважная чайка і,
нахіліўшы набок галаву,
строга прамовіць:
запомніце гэты дзень,
сёньня —
сьвята найкарацейшага ценю.

Оксфард

Ад пэргамінавай готыкі
і ад завеі
над зьдзіўленымі нарцысамі
кружыцца галава,
і ёсьць рызыка
небясьпечна адхіліцца ад курсу,
пагатоў
глуха маўчаць пра Беларусь
навігацыйныя мапы
Бадлэйнскай бібліятэкі,
дзе зь сёньняшняга дня
будуць пыліцца
дзье мае кніжкі пра Полацак.
Арыенцірам можа стаць
тваё імя,
напісанае вярбовым дубчыкам
на белым ходніку, —
толькі яго
імгненна схрумстае
памаранчавы сьнегаўборачны вусень.
Дзеля пэўнасьці
гэты арыенцір
лепей надрапаць
на стальніцы,
высьлізганай лакцямі
дзесяці студэнцкіх пакаленьняў,
што пасья гулкіх аўдыторыяў
спасьцігалі горкую мудрасьць
пад нізкай стольляю
піўніцы «White Horse»,
а па-нашаму проста «Белы Конь»,
дзе кірыліца
ўжо адваявала сабе пляцдарм
у выглядзе
папулярнага расейскага слова
з трох літар.
Па галерэях Крайстчорч-каледжу,
палохаючы японскіх турыстаў,
бадзяецца дух
Льюіса Кэрала.
У засьнежаных лугах

мільганецца духам Алісы
вохрыстая лісіца.
Лёндан
вынырне з завірухі
мокрай няўтульнасьцю
дыкензаўскіх паралеліпэдаў.
Тэмза
разам з душою
будзе перажываць
пэрыяд адліву,
а на ўскраіне ночы
прысьніцца ангельскамоўны сон:
я буду гувэрнэрам
малалетняга лорда
і пад сьпеў ранішніх драздоў
з асалодаю адлупцюю яго
за нявывучанья правілы
напісаньня «ў».

Цягнік

Дзіўны цягнік
спыняецца штоночы
на нашым ліпнёвым паўстанку:
сьвецяцца вокны,
ды не відаць людзей за імі.
Там нікога няма,
шэпчаш спалохана ты
і завешваеш вакно фіранкаю.
Мы з табою —
апошнія людзі на сьвеце.

Чакае цягнік,
нібы лёс,
вабіць, як бездань,
сьветлай сваёй пустэчаю,
каб павезьці ў невараць.

Вусны ратуюць вусны,
цела ратуе цела,
душа ратуе душу.

Зьнікаем у польмі паратунку,
каб памерці разам
і разам уваскрэснуць.

Уваскрэсну на досьвітку:
сьпіць за вакном
студзеньскі горад,
чужое дыханьне
кранае шчаку.

Ты ўваскрэсьнеш
у тое ж імгненьне
на нечым плячы,
скажаш камусьці ў одуме:
дзіўны цягнік прысьніўся мне —
сьвецяцца вокны,
ды няма нікога за імі.

1 красавіка

Гэты непаважны дзень
добра пачаць з малітвы
ў грэка-каталіцкай царкве
сьвятых апосталаў Пятра і Паўла
ў лёнданскім раёне Фінчлі;
потым табе прапануюць
паслухаць мэмуары
(вёсачка пад Нясьвіжам,
Афрыка і Монтэ-Касына)
суайчыньнікі
зь Беларускага дому
на Penn Road,
дзе ўчора зацвілі магноліі;
потым ты выправісься падземкаю
на Трафалгарскі пляц,
дзе круглашчокія землякі
Стывэнсана і Валтэра Скота
з загарэлымі нагамі
выдзьмуваюць з дудаў
зусім беларускія мэлэды,
наслухаўшыся якіх,

ты недасьведчана ўваб'есся
ў паб,
запоўнены парачкамі
дзіўных закаханых, і,
не дапіўшы віна,
зьбяжыш ад лёнданскіх гомасэксуалістаў
да імпрэсіяністаў
з Нацыянальнай галерэі,
каб аддыхацца
на бульварах Пісаро
і згубіцца
ў блакітна-зялёным натоўпе
Рэнуаравых «Парасонаў»,
у якім
цябе чакае знаёмства
з расейскай прастытуткаю
і мэксыйскай студэнткаю
з антычнай фігуркаю
ў чорным трыко
(як заўсёды ў тваім жыцці,
усё адбываецца
з ініцыятывы жанчыны).
Ты выбераш мэксыйканку,
зь якой цябе аб'ядноўвае
аднолькава вусыцішная
ангельская мова
і прыкладна аднолькавы
бюджэт падарожжа;
грошай усё ж хапае,
каб запрасіць яе ў «Salisbury»,
а ангельскай мовы —
каб растлумачыць, што ў гэтым пабе
любіў бываць
з сваімі каханкамі
Оскар Уайлд;
яе ангельскай
хапае на падазронае пытаньне,
ці ня з гэтых і ты сам
(абазнанасць ў тутэйшай літаратуры
можна ацаніць даволі высока),
пасья чаго ты назіраеш
тэатральны ўздых палёгкі,
бо здолеў растлумачыць,

што — не,
але гэта абсалютна ня значыць,
што пасья пінты піва
і дзвюх філіпінскіх цыгарэтаў
смуглявая ручка
ўжо мае права
расшпільваць гузікі
на тваёй зялёнай кашулі,
якая памятае
зусім іншыя пальцы,
і працягваць
сваю рызыкаўную экскурсію;
ты намагаеся прадэклямаваць
страфу мясцовага клясыка
пра зайздроснае шчасьце
мяняць стан душы
гэтаксама проста,
як пэні можна памяняць
на шылінг
(намёк застаецца незразуметым);
мовы
катастрафічна не хапае,
аднак,
прапусьціўшы неістотныя дэталі,
ты павінен прызнацца, што
вашае разьвітаньне
нічым не нагадвала ўцёкі, бо
мэксыканскія студэнткі
не павінны кепска ўспамінаць
мужчынаў з Рэспублікі Беларусь,
асабліва тады,
калі толькі што пачулі
пра яе існаваньне.
Шатляндцы яшчэ надзьмуваюць
свае гумовыя шчокі
каля Нэлсанавай калёны,
і ў іхні капялюш
апускае паўфунта
гнуткая мурынка,
падобная да нэгатыву
адной жыхаркі менскіх вуліцаў,
а з боку парку сьвятога Джэймза
ляціць над горадам

парачка качак,
што нясе табе на крылах
востры прыступ,
напэўна, зусім беспадстаўнай
рэўнасьці,
ад якога можна вылечыцца
толькі беларускай,
а не ангельскай дозаю
брэндзі,
пасья чаго
найлепей вярнуцца ў галерэю і,
выбраўшы ўдалы ракурс,
схавацца за кансоляй
на пэйзажы Констэбла,
дзе пахне прывялым трыпутнікам
і дзяцінствам,
а таму так соладка дрэмецца,
пакуль у апусьцелай залі
музэйны служка
ў абліччы немаладога нашчадка
ямайскіх рабоў
не кране цябе за руку
і ня скажа, што
малады чалавек стаміўся,
бо прыехаў аднекуль здалёк;
ты ветліва ўдакладніш — адкуль,
а на пытаньне, дзе гэта,
нечакана рэзка адкажаш:
там, дзе ніколі не было
рабства,
адразу задушліва пачырванеўшы —
праз сваю нетактоўнасьць
і праз тое, што скарыстаўся
гіпэрбалай.

Грынвіцкі мэрыдыян

Я думаў:
гэта дзіцячая забава —
пераступіць церазь медны пасак
мэрыдыяну
і апынуцца
ў заходнім паўшар'і,
але,
зробіўшы гэты крок,
раптам зразумеў:
ты засталася
ва ўсходнім,
і мне зрабілася
страшна.

Дарога ў Полацк

Дарога ў Полацк
пасья спатканьня з табою
падобная на дарогу з Эдэму
ў яго ліпеньскія ваколіцы.
Разгорнутая на каленях кніга:
«Дзень быў блакітны,
як адварот птушынага крыла...»
Хіба гэта не пра нас?
Мімалетны сон,
шчасьлівы, як кацяня на бервяне
пад дзедавай арабінай.
Твае чарэшневья вусны
яшчэ блукаюць па бульварах і завулках
гораду, які завецца маім целам.
Чырвоны акварыюм «Ікарусу»
ўвачавідкі поўніцца бурбаткамі кіслароду.
Суседка ў кароткай спаднічцы
з тваімі асымэтрычнымі ямачкамі
на падбародку,
калі ты сьмяеся
з майго шапялявага блазнаваньня.
Азёры сярод спадзістых пагоркаў сьведчаць:
аўтобус ня зьбіўся з курсу.

Знаёмы скульптар сыцьвярджае, што тут
зноў завяліся ундыны,
вядомыя з гістарычных крыніцаў
мінулага стагодзьдзя.
Ня выключана, што ў іх —
ногі маёй суседкі
з каленямі, як яблыкі-папяроўкі,
якія я хачу накрыць
сваёй расхваляванай далоняй,
каб адчуць сорам перад табою,
каб востра адчуць тваю ўладу,
што здаецца мне сёньня
найвышэйшаю формай свабоды.
Табе лепей ня ведаць:
безь цябе я рызыкаваў бы застацца
толькі магчымасьцю самога сябе,
ня ўведаўшы,
як цалуюцца ундыны
ў чырвоным «Ікарусе»
па дарозе з Эдэму ў Полацак,
па дарозе ад нас да цябе,
па дарозе з прадоньня бясконцасьці
ў бездань нябыту,
сагрэтую чарэшневымі вуснамі,
якія асыярожна робяць
салёны глыток.

Музыка з ваколіцаў Сыднэю

У старадаўнім парку
графай Ельскіх
у апошнюю нядзелю кастрычніка
я сустрэў ліпу,
якая насамерэч
была зусім ня дрэвам,
а дыярыюшам
яшчэ аднаго нашага году
з дакладнай колькасьцю
падлічаных ветрам лісьцяў,
на авэрсах якіх
зьнікалі

ў замкнёным тунэлі
празрыстага даўкага часу
нашы закадзіраваныя
ў залацістых эпітэліях
дні —
дзень,
калі мы адкрылі ў мяне
рабацінку,
ўрачыста прысвоіўшы ёй
інтымнае імя,
як астраномы даюць імёны
невядомым зоркам;
дзень,
калі я зразумеў,
чаму лётаюць
Шагалавы закаханыя
(разгадку шукайце
ў анамаліях
віцебскага рэльефу);
дзень,
калі ты не пасьпела
адбараніцца ад мяне
ў паганскіх полацкіх лугах,
густа населеных
сылюрыйскімі кузуркамі,
якія...
Вохрыстыя рэвэрсы
прысьвячаліся нашым начам
і таму
занадта часта
заставаліся цнатлівымі,
нібы стос паперы
на сталі ў памерлага ўвосень
паэта
з мухай-тапельніцай
у яго астатнім келіху,
аднак узгадай:
там занатаваныя
ноч,
калі мы любіліся
на зэбрасным мангальф'еры,
што ледзьве пасьпеў узяццаць
над расчараваным натоўпам гледачоў;

ноч,
па-над якою
вырабляў рызыкаўныя піруэты
двухмясцовы самалёцік,
здатны на доўгія бесьперасадачныя
рэйсы
ў экзатычныя краіны
паблізу тропікаў
Раку і Казярогу;

ноч,
калі ты сьвяцілася на прасьцінах
роўным матавым сьвятлом
вялікага цёплага сьветлячка
з падфарбаванымі віном
жаночымі вусікамі,
якія...

Сутоньвалася,
і пажоўклай чародкаю
раставалі ў часе
нашы непражытыя дні —
у горадзе,
дзе заўсёды цвітуць каштаны,
а раку вартуюць
лятучыя патрулі
грудастых шэрых чапляў;
на высьпе
з антычным радаводам,
запісаным
у храмах Афрадэты Кіпрыды
мінойскімі пісьмёнамі;
на гістарычнай радзіме
качканосаў і кенгуру,
якіх мы будзем гадаваць
на ўласнай фэрме
ў ваколіцах Сыднэю,
слухаючы вечарамі музыку,
якая ўжо гучыць
у старадаўнім парку
графаў Ельскіх
у апошнюю нядзелю
кастрычніка.

Чатыры вятры

Чатыры вятры
прыляцяць да мяне
на другі дзень
Вялікадня,
і ў кожнага будзе
жаночае імя.
Усходні
будуць зваць
зусім банальна,
затое некалі ён атрымаў
пяшчотную мянушку,
якая чамусьці нагадвае
ласку.
Вецер з захаду
будзе мець
летапіснае імя
каралеўны
і прынясе водар
ранішняй кавы.
Паўдзённы вецер
мядова запахне
шыпшынавай кветкай
з скрыжаваньня
дзвюх цёплых
сьцежак.
У паўночнага
будзе балцкае імя,
і маё сэрца зашчыміць, бо
я забуду яго,
а ўспомню толькі
стары невад,
набрынялы вільготным пахам,
што кропля за кропляю
сьцякае
ў салёныя сляды
босых ножак.

Цэлы дзень
будуць кружляць вакол дому
чатыры вятры,
а ўвечары

апусьціцца зь неба
ласкавая вусьціш,
якую завуць
так, як цябе.

Архіўны ўік-энд

Ранішняя газэта,
аздобленая партрэтам
нізкалобага прэзыдэнта
зусім чужой краіны,
ў потнай лядоўні тралейбуса,
нямытая ад Вялікадня бамжыха,
дух сьмецьцевага кантэйнеру
ў іпастасі дымаватага ката
і ўсё астатняе
імгненна робяцца
архіўнымі адзінкамі,
сагрэтымі надзеяй на спатканьне
з унікальнымі мышамі
маёй памяці.
(Трохі супраціўляецца
адно прывакзальны ўладальнік
кардонкі з просьбаю ахвяраваць на хлеб,
накрэмзанай па-беларуску.)
Нядбайна забываючы
нумараваць фонды і вопісы,
я здаю ў архіўныя сутарэньні
патушаныя вокны
на дзявятым паверсе ў Полацку
і вокны
на розных іншых паверхах,
адкуль мне адкрываліся
краявіды з мэнталавым пахам,
барокавыя валюты цьвілі
на сыценах сталінскага бараку
ў майстэрні майго сябра,
дзе нам пазіравалі
найпрыгажэйшыя жанчыны
дзьвінскага левабярэжжа,
якія даўно эмігравалі

ў Нафтаюганск, Тэль-Авіў
і Пleshчаницы;
прапахлыя смажанай цыбуляю
сухія ружы
на чужых кухнях;
паветраныя шары хрызантэмаў
у сьлізкіх вантробах
падземных пераходаў;
цацачны «Боінг»
польскай кампаніі «Lot»
над крыгаю Грэнляндыі;
здабытыя з футэркаў і сукенак,
да краёў поўныя жарсыцю
і фрыгідныя, як паўночныя малюскі,
жаночыя целы...
Пад ухвальную моўкнасыць
шызае птушкі мэлянхоліі,
што падарожнічае
на маім плячы,
бязь лішніх развагаў
сьпісваюцца ў архіў
мая правадніца
на жыцьцёвым шляху
зорка Мерак
у сузор'і Вялікага Возу,
твой марэлены пасак
апэндэцыту,
нашая чадная прыморская карчомка
з штурвалам на дзьвярах,
адкуль мы вынеслі,
акуратна загарнуўшы ў сурвэтку,
келіхі, нажы і відэльцы,
зьязваючы сябе
яшчэ і агульным
крымінальным мінулым.
Дасканалы сьвет
люмінэсцэнтных лямпаў
і навакаваных паркетаў
імкліва папаўняецца,
пагрозьліва заяўляючы
аб сваіх прэтэнзіях
на тэрыторыю будучыні, —
бо ты не прыйшла

і сёння ў мяне
архіўны дзень.
Сьмяротная пагроза
гэтаму стваральнаму спакою
тоіцца на вітрыне
сустрэчнага супэрмаркету
ў абліччы
вузкаплечай і стройнай
пляшкі такайскага
(шызая птушка на плячы
ўстурбавана ўзмахвае
напудранымі крыламі),
вузкаплечай пляшкі,
падобнай да цябе
болей за любую дзяўчыну
з суботняга праспэкту
Францішка Скарыны
блакітнавокім букетам
маладога падступнага хмелю
твайго цела,
здольнага аднаўляць
тэксты палімпсэстаў,
на чыіх пэргамінах
я мог ператварыцца
ў архіўную адзінку з нумарам
і не чакаць цябе
на вуліцы твайго імя,
каб назаўтра
зноў непазьбежна ўспомніць
пра свой дыплём гісторыка
і досьвед архівіста.

Нашэсьце мятлушак

У ліпені
горад захапілі
белыя мятлушкі.
Яны кружыліся
вакол поўні
і вулічных ліхтарняў,
ездзілі ў тралейбусах і
кватаравалі на кніжных паліцах

над ложкам.
Яны апускаліся нам на плечы,
калі мы любілі адно аднаго
перад нашым суўдзельнікам —
авальным люстэркам,
і зьняможана засыналі
на набітых эратычнымі фантазіямі
падушках.
Яны будзілі нас,
асьцярожна апускаючыся
на павекі,
пад якімі круціліся
відэастужкі сноў,
і ў завейным танцы
паўтаралі рыфмы і рытмы
нашае юравабнасьці.
Ты лічыла мятлушак
нечымі душами
і паіла віном.
Я называў іх
дзіцячымі ўспамінамі
і частаваў марозівам...
Аднойчы ты сказала,
што вынайшла
магічную формулу
пераўвасабленьня
ў мятлушку і,
абдымаючы цябе ў той вечар,
я ўжо ведаў
твой выбар.

Закаханыя глуханямья

У гэты дажджлівы дзень
успомні кавярню
з багемнаю рэпутацыяй,
куды мы заходзілі
на філіжанку кавы
зь мігдалавым лікёрам
(постскрыптам нашага спатканьня),
кавярню, куды завіталі

парачка лесьбіянак
і здабытчык дыямэнтаў зь Якутыі
штораз з новаю дамай.
Успомні,
закаханья сядзелі за столікам
пад нязграбным пэйзажам
з парушанаю пэрспэктывай,
і мы не адразу заўважылі,
што яны гавораць
рукамі,
бо нашы рукі таксама
ніколі не маўчалі,
прычым іх лексычны запас
здаваўся нам бязьмежным.
Мы крыху паспрачаліся на тэму:
як глуханямья
клічуць адно аднаго
і як называюць нас,
калі мы завём іх
глуханямьмі?
Успомні,
яго доўгія пальцы
нашэптвалі штосьці такое,
ад чаго яе профіль
быў зьлёгка падведзены чырваньню,
і ты сказала, што
слова «кахаю» на іхняй мове
вынайшаў самы закаханы
з усіх глуханямых.
Мы думалі,
яны зайздросьцяць нам,
бо на іх мову не перакладаюцца
ні радасьць
тэлефоннага званка,
ні «Yesterday»,
ні музыка апошніх ускрыкаў,
калі вусны
ўтрапёна ловяць
сваю здабычу.
Успомні тых закаханых
з дажджлівага гораду.
Ты не зайздросьціш ім
зараз?

Прадчуваньне

Кепурка
Уладзімера Караткевіча і
зьлёжку правінцыйнае
гіпсавае аблічча
Станіслава Манюшкі.
Шапаткі рой
нязвычайных пяшчотных імёнаў і
дзьве шаравыя маланкі
ў небе
над далінаю канапы.
Сунічны пах дыні і
прыціснуты да шкла
чоўнік далоні,
які паплыве
празь некалькі краінаў.
Адчуваньне, што цябе
проста ампутавалі
без усякага наркозу...
Бутэлька нясмачнага цёплага
піва,
на дне якой хаваецца
веданьне:
гэты жнівеньскі дзень
прысьніцца мне
пасья сьмерці,
пакуль што адтэрмінаванай
да XXI стагодзьдзя.

Над месцам

Сённяя ўначы
я быў надзелены талентам
чытаць чалавечыя думкі,
і, можа, у гэтым
не было б нічога незвычайнага,
каб мая здольнасьць
не мяняла да непазнавальнасьці
маіх знаёмых,
але нават у тым выпадку,

калі ўладальнік падбародка
рымскага легіянэра
ператвараўся ў пяшчотную
дзяўчыну
з сапфіравымі завушніцамі,
я дакладна ведаў,
хто ёсць хто,
і з прычыны прыроджанай
пэдантычнасьці
скалаў вялікі сьпіс тых,
з кім павінен сустрэцца,
каб упэўніцца, што
яны таксама падуладныя
зьменам.

У параўнаньні з чытаньнем думак
здатнасьць лётаць
выглядала даволі банальна,
хоць у небе я пачуваўся
яшчэ не зусім упэўнена
і мяне настаўляла
мая даўняя сяброўка —
адзіная істота,
якая не зьмяніла свайго аблічча
(я пакутаваў ад здагадак,
якім яна бачыць мяне,
бо падазраваў, што спадарожніца
ўмее ня толькі лётаць).
Мы доўга ляцелі над месцамі,
спалохаўшы закаханых катой,
селі на дах
змрачнаватай старой камяніцы,
схаваны замшэлым парапэтам
з грыфонамі,
што нядобра касавурыліся
на нас,
нэрвова чысьцячы пёры,
і мая сяброўка растлумачыла:
сюды зьятаюцца
такія, як мы.
Далёка ўнізе
шумела места,
а там,
каля цёплага коміну,

было ціха і ўтульна,
толькі раз-пораз
шамацелі крылы,
бо зь неба апускаліся
новыя пары.
Яны выгуквалі свае нумары
і займалі чаргу;
хутка я зразумеў,
каго мы чакаем.

Вуліца Ніжнепакроўская ў Полацку

Вуліца зьліваецца з абалонай,
шматпавярховыя камяніцы
растаюць,
быццам кубікі рафінаду,
міма праплываюць
купецкія дамы
з лавачкамі і аканіцамі,
зялёная крыга вязе
жарага пеўня,
мы пльвем
сярод дзіклівых дзвінскіх самоў
і віленскага барока,
вейкі ператвараюцца
ў плаўнікі вачэй
аўтара мэтафары,
які вандраваў тут
раней за нас,
пад старой лодкай
схаванае маё адзеньне —
тады я ўпершыню
пераплываў гэтую раку,
ня ведаючы, што
яна вынесе мяне на бераг,
дзе каардынатамі будуць
твой голас
і твая ўсьмешка,
якія даверліва плывуць побач,
пэўныя, што я не прапушчу
той павароткі, адкуль

яшчэ ня позна вярнуцца
ў сакавіцкі ранак, калі
нашы душы прагнуліся
ў затоцы бязгрэшнага ложка,
дзе ў зарасьніку аеру
драмала
шэрая чапля
вечнасьці.

Картаген

Бляшанка з-пад кока-колы
на мініятурным саркафагу
з прахам ахвяраванага Ваалу
немаўляці,
пазычаны ў дзіцячых кніжках
сэміцкі профіль Ганібала
на дробнай купюры,
рэдкая фаласы калёнаў
і белы прэзыдэнцкі палац
(як іх цягне да вечнага!)
за сотню крокаў
ад капішча Тафэль —
вось ты і пераканаўся:
знакамітую пастанову
рымскага сэнату
пасьпяхова выканалі,
і цяпер
найлепей прысесьці
на адбітую капітэль
і, заплюшчыўшы вочы,
паслухаць тутэйшы вецер.
Замест адказу на пытаньне,
чаму картагенская цывілізацыя
не стварыла паэзіі
і прыгожага пісьменства наогул
(ці не таму былі прайграныя
Пунічныя войны?),
саланаваты брыз
пазнаёміць цябе
з уладаркаю плятынавых валасоў

і амаль свойскага імя
Аўшра,
што ў перакладзе зь літоўскай —
Заранка,
зь якой можна размаўляць
на мове,
што ў гэтых шыротах
не падасца табе чужою,—
пра Вільню, Менск
і містыку мужчынскіх вачэй
і жаночых ножак.
Тэмаў хопіць на ўсю вячэру
і на перапынкі між танцамі
ў дыскатэцы з падазронаю назвай
«Самара»,
дзе каля поўначы
ты будзеш адрэкамэндаваны
яе немаладому каханку
з Гамбургу,
які будзе паблажліва
сачыць за вамі,
але ўжо ня здолее перашкодзіць
твайму першаму афрыканскаму сну —
пра цырк
і сьветласкурую канатаходку,
што ў страшнай высачыні
ідзе над жаўтлявымі руінамі
Картагену,
дзея раўнавагі
трымаючы ў вуснах галінку
дзікае ружы.

Нарач

У вазе на тваім стале,
схаваўшыся ў букеце
летаўных сухацэвтаў,
сьпіць жнівеньская сьпёка,
якой сьніцца
кранутая лёгкім загарам,
стамлёная сонцам і любоўю

цеплакроўная рыбіна,
што лена варушыць
ружовымі плаўнікамі
ў смарагдавай сьвежасыці
падводнага лесу,
які ўзгадаецца раптам
на вышыні 35 000 футаў
над пашытай
з брунатных і зялёных лапікаў
вясковай коўдраю
Шатляндзі.

Людзкі белы, кір папяловы

Учора ўвечары
я адклаў
прапахлы восеньню
і салодкім жаночым потам
рукапіс аповесьці
і нечакана ўзяўся выпісваць
зь сярэднявечных хронік
назвы тканінаў,
якія падараваў бы табе
на сукенкі,
гарсэты й спадніцы
ў часы Берасьцейскай вуніі.
На дзень анёла
ты атрымала б
цяжкі куфар
заморскіх сувояў,
і ўсё дзеля таго, каб,
распаліўшы камін
і адаслаўшы пахолкаў спаць,
блытаючыся ў мудрагельлі
гузікаў і завязак,
шукаць у імбірным прыцемку
спачывальні
тваё маціцовае цела,
якое — удваіх з душою —
чакае мяне
праз чатыры стагодзьдзі,

пасья палітычнага мітыngu
і вулічных боек зь міліцыяй,
у прадзьмутым ветрам пакоі,
сагрэтым толькі камянам
з імбірнай спачывальні,
чья замочная шчыліна
сталася працягам вока
маладога слугі —
пакуль я адлічваю
флярыны й талеры за
фаляндыш брунатны,
мухаяр гваздзіковы і
адамашак кармазінавы.
Мне яшчэ хопіць на
люндуш белы,
кір папяловы,
аксаміт узорны,
і застанецца пара манэтаў
на зялёную тафту і
згубленую ў дрогкім рыдване
срэбную завушніцу,
безь якой зусім зьмерзла
чуйная ракавінка
дасканалага вуха,
што замест голасу хваляў
ловіць мае крокі
на папямленым крывёю
менскім бруку.

Варажба на чаінках 27 ліпеня

Завару
ў парцалянавым кубку
з «Пагоняй»
гарбату,
паваражу на чаінках:
ці доўга мне
жыць у доме,
населеным чужымі людзьмі
і задуменымі прусакамі,
сярод якіх у мяне

завялася апошнім часам
парачка цікавых суразмоўцаў,
ці доўга мне
жыць на вуліцы,
дзе каты ў гэтым сакавіку
ўжо не ўспаміналі
маёй рыскі Басоты,
ці доўга мне
жыць у горадзе,
дзе садзяць за краты
паэтаў, якія калісьці
былі выведнікамі
нашае будучыні,
ці доўга мне
жыць у краіне,
што ўсё часьцей
прыводзіць на памяць
гісторыю пра павука,
якому адарвалі ногі
і загадваюць бегчы,
а паколькі ён ня можа,
робіцца выснова, што
вушы ў павукоў
месяццяца на нагах.
Завару
ў парцалінавым кубку
з «Пагоняй»
гарбату,
і танец чаінак
застанеца галоўнай падзеяю
гэтага дня.

Экспэдыцыя ў Сахару

Твой драмадэр
мэлянхалічна жуе
схопленую плюшавымі вуснамі
калючку,
старанна робячы выгляд,
быццам спрабуе здагнаць
чырвоны дынар сонца,

што коціцца
за клясычныя барханы,
з-за якіх выходзіць
шакалядавы маладзён
з тузінам піва
ў памаранчавым вядзерцы.
За рахманы нораў
твайго драмадэра завуць
проста кемаль,
а ў перакладзе —
вярблюд,
але ты ўсё адно
глыбока паважаеш яго, бо
пах ягонае мачы
адпужвае вужак і скарпіёнаў.
Наперадзе горад Эль-Флявуар
(у гэтых мясьцінах
любое паселішча
лічыцца горадам):
пяцьсот жыхароў
склікае муэдзін
і прыкладна столькі ж
ляжаць у пытляваным пяску,
навечна павернутыя
спакойнымі тварамі
ў бок Мэкі.
Вока адпачывае
ад кірыліцы і лацінкі,
бэтонны сьфінкс у паранджы
працуе вартаўніком
трохзоркавага гатэлю,
а значыць,
цудадзейная мача
сёння не спатрэбіцца
і парт'е атрымае шанец
развучыць «калі ласка»
і «дабранач»,
што ніколі ў жыцці
яму не прыдасца.
Код Беларусі — 375,
і ты маеш
выдатную магчымасць
у тэлеграфным стылі

паведаміць у мікрафон,
што цябе занесла ў Туніс,
у Сахару,
у тую кропку,
дзе абрываюцца дарогі
і разгортваецца прастора,
населеная толькі міражамі,
крылатымі вярблюдамі
і бляндзіністымі шакаламі
з рубінавымі вачыма.
Парт'е таксама аматар
далёкіх вандровак
і ў жніўні
гуляў зь белай жанчынаю
па Парыжы,
дзе і ты калі-небудзь
будзеш бадзяцца па кавярнях —
адзін ці з чорнай сяброўкаю,
але пакуль што
табе хочацца выйсці з гатэлю
і расцягнуцца на цёплым пяску,
павярнуўшыся тварам
да краіны,
у паломніцтва да якой
ператвараецца тваё кожнае падарожжа,
хоць ты патрэбны ёй ня болей,
чым патрэбны зараз
пільным сахарскім скарпіёнам
пад гэтым атрамантавым небам,
засьмечаным цьмянымі сузор'ямі
і чародамі
крылатых вярблюдаў.

Восеньскі гост

Нас трое —
індыгавы вечар,
вохрысты каштан
і я
з пляшкаю цёмнага віна,
якую мы вып'ем
за тваё цела:
спачатку —
за яго высокі гемаглябін
і спачын мікробаў,
што аддана служаць
дзв'юм на год
традыцыйным ангінам,
потым —
за яго садовыя сыцежкі
і авантурныя альтанкі,
дзе дазваляецца гаварыць
выключна шэптам,
потым —
за яго імжыстыя
хрызантэмавыя раніцы
і небясьпечныя дзённыя
пілігрымкі,
за яго скрутныя віры,
падступныя затокі
і затанульыя ў іх караблі
зь вядомымі адной табе
мужчынскімі імёнамі,
за канстанту яго экватару
і ягоны нулявы мэрыдыян,
праведзены празь дзье плямкі
з разраду асобых прыкметаў,
за сусьвет твайго цела і
непрадказальнасьць арбітаў
яго населеных гуманоідамі
плянэтаў
і пустэльных астэроідаў,
за яго сузор'і
і туманнасьці,
што існуюць
у інфрачырвоным

і ультрафіялетавым
спэктрах,
за жнівеньскія зьнічкі
загаданых грахоўных жаданьяў,
за...
Сёньня надарыўся
першы прымаразак,
і ў кампаніі каштана і вечара
я п'ю
за тваё цела.

Канатаходка

Аддаўшыся
сонечнаму ветру,
ты йдзеш
над праспэктамі й пляцамі,
усьміхаючыся
сустрэчным чайкам
і пасылаючы
паветраныя пацалункі
п'яніцам на лавачках
каля помніку
пралетарскаму пісьменьніку.
Ты йдзеш
над гэтым горадам
і гэтым жыцьцём,
і мой позірк
падтрымлівае цябе
больш надзейна,
чым любы балянсір.
Ты ніколі не даведаеся,
што аднойчы,
калі ты аступілася
і адчула
абьякавае дыханьне
лянівага зьвера бездані,
я хацеў
адвесыці вочы.

Насустрач ночы

Калі апошняя хваля
вынесе нас на бераг
скамечанага ложка,
мы запоўнім
пярэву адліву
дзвьюма цыгарэтамі
і ціхай размоваю,
здзіўляючыся, што
не развучыліся гаварыць
на зразумелай іншым
мове.

Ты скажаш:

цела ня мае таямніцаў —
адно сакрэты,

інстынкты,

рэфлексы,

маленькія хітрыкі —

і з паважнасьцю кляснае кіраўнічкі

зробіш выснову, што

цела чакае

толькі пяшчотнай цярплівасьці,

а душа —

інтуіцыі.

Я адкажу

недаверлівым сьмехам

і віном

у пераблытанья келіхі

(мне дастанеца глыток

з малінавым прысмакам

памады):

няўжо няма таямніцы

ў гэтай вібрацыі паветра

вакол постаці,

падобнай да польмя сьвечкі?..

Але ўжо нараджаецца

новы прыліў, і

звечарэлыя вокны

спльваюць па сьценах

у зялёнае прадоньне,

куды праз хвіліну абрынуцца

самі сьцены,

і нашыя целы загавораць
на мове вечнасьці,
а душы будуць
з зайздасьцю прыслухоўвацца
да іх,
дрэйфуючы
ў пенлівай субстанцыі жыцця
насустрэч ночы.

Я рыфмую

Рыфмую
свае вызваленья
зь вязьніцы канонаў
радкі
з трывожным крыкам сойкі,
з залатой лотацьцю
і кветкаю эстэрдэлі,
з Калядамі і Купальлем,
з тваёй вядзьмарскай душою
і тваім геніяльным целам,
з аварыйнай сытуацыяй
на міжнародным авіярэйсе
і пагрозаю
нацыянальнае катастрофы,
зь Беларусьсю
і штатам Пэнсільванія...

Рыфмую з усім,
што ўдаецца адваяваць
у гэтай сусьветнай звалкі
рыфмаў,
набліжаючы дзень,
калі з маімі радкамі
назаўсёды зарыфмуецца
цішыня.

Нявеста паўстанцкага камісара

...а ўвечары,
пагасіўшы кандэлябры,
ён будзе любіць яе
да дзьмухаўцовай бязважкасыці...
У іх народзяцца
дзьве белагаловыя дзяўчынкі,
і яго ўзнагародзяць
ордэнам сьвятога Станіслава...

Яна ратавала яго,
параненага расейскаю куляй,
і, шчыплючы корпію,
атручвала сваю кроў
нянавісьцю
да нейкага Каліноўскага
зь яго газэткай,
друкаванай для тых самых
мужыкоў,
што выдавалі інсургентаў,
атрымліваючы
па пяць царскіх рублёў
за жывога
і па тры — за мёртвага.
Аднойчы ўраньні
ён папрасіў
суніцаў зь вяршкамі
і памёр,
вінавата адвёўшы позірк.
На таемным пахаваньні
яна назаўсёды пракляла
гэтую зямлю,
непатрэбны ёй
вецер свабоды
і яе мову,
якая пахне
арыштамі і кроўю.
Абдымаючы іншых,
яна ўсё жьцьцё ўспамінала
ягоную радзімку
ў патайным месцы
і малілася,

каб Бог пакараў тых,
хто,
страляючы ў маскалёў,
зьбіваў яблыкi
яе залатых мрояў.

Ягонья біёграфы напішуць:
да апошняга ўдару сэрца
яна заставалася
палымянаю патрыёткай.

25 сакавіка

У краіне,
на вуліцах якой
ідзе паляванне
на паэтаў
і проста на людзей,
што гавораць на мове
сваіх продкаў,
пачынаеш асабліва цаніць
смак віна
і сьвежага хлеба,
талент жаночых вуснаў
і тое, што сёння
зноў удалося
своечасова прыйсьці
на спатканьне.

У лябірынце

Існуюць розныя погляды
на тую самую зьяву:
хтосьці перакананы, быццам
Сімяон-стоўпнік
ускараскаўся на верхатуру
з адзінай мэтай —
каб зручней было
пляваць на мінакоў;

хтосьці пэўны, што
дакладнае паўтарэнне дзён,
калі наступны
ёсьць копіяй папярэдняга,
дыктуе неабходнасьць
рыхтавацца да адступленьня
на зыходныя пазыцыі.
Я гатовы згадзіцца
зь дзьвюма першымі вэрсіямі,
але ўжо не зьбіраюся
ратавацца ўцёкамі
з гэтага лябірынту аднолькавых дзён,
бо іх сыцены берагуць
беззаганную постаць
паганскае багіні,
якой маліліся ў бярозавых гаях
твае і мае продкі;
бо гэтая люстраная бясконцасьць
вартуе нязьменна гульліваю
блакітнавокую ўвагу,
па-за чыёй акваторыяй
лявандавы водар,
што ад чэрвеня заблытаўся
ў тваіх валасах,
страціць азонавую сьвежасьць,
якую я зьбіраюся
закаркаваць у бутэльку
з тонкага бэзавага шкла,
напісаўшы на этыкетцы
дзень і год,
калі я зрабіў адкрыцьцё, што
разнастайнасьць здольная таіць
сьмяротную небясьпеку,
а лябірынт паўтарэння,
як добрае віно,
надае звыклым рэчам,
сытуацыям і пачуцьцям
новы аб'ём,
калі нават гукі
набываюць колер і форму,
і твой званок у дзьверы
асыпаецца на паркет
вадаспадам валошкавых шарыкаў,

а вітальны сьмех
мае колеры й вусатыя абрысы
маёй рыскі, якая —
адзіная з усіх дзвюх-
і чатырохногіх істотаў —
любіла, адрозна ад цябе,
засынаць у мяне на грудзях;
пакуль я дзялюся з табой
гэтым адкрыцьцём,
па пакоі разыходзяцца
канцэнтрычныя кругі
колору азёрнай завоіны,
населенай гарлачыкамі
і вірлавокімі стрэлкамі,
адкуль,
як зь вялізнага акварыюму,
за намі вядуць назіраньне
дзье залатыя
рыбіны-тэлескопы.

Горад, якога няма

Валянціну Акудовічу

Ты сьцьвярджаеш,
гэтага гораду няма,
бо ён
ня вабіць мітамі і
не абавязвае мэтамі.
Напэўна, таму
адусюль я вяртаюся
менавіта сюды.
Гэта так файна:
піць віно,
цалаваць жанчыну і
пісаць вершы
ў горадзе,
якога няма,
як няма
ні лепшых, ні горшых
часін і гарадоў

ні для паэзіі,
ні для каханьня,
ні для нашага з табой
пункцірнага сяброўства —
бо, ты сьцьвярджаеш,
цябе таксама няма,
а я маю нахабства
у гэтым сумнявацца
ў горадзе,
якога няма.

Ранішні верш пра твае грудкі

У панядзелак
сьвяціла сонца, і
твае грудкі
пахлі лявандаю,
а прыклаўшы да іх вуха,
можна было пачуць
бурштынавую музыку
Грыга.
У аўторак
церусіў дождж, і
твае грудкі
купаліся ў водары язьміну,
а смочкі таілі смак
вішнёвага лікёру.
У сераду
было хмурна, і
я параўнаў
твае грудкі
зь дзьвюма козачкамі
на зялёным схіле
вінаградніку —
бо яны частавалі мяне
мускатным віном.
У чацьвер
усхадзіўся вецер,
а пад атласнай скураю
тваіх грудак
пералівалася

лютневая мэлёдыя
невядомага кампазытара
XVI стагодзьдзя,
кантрапунктам якой
быў дымок
ляснога вогнішча,
якім цягнула
з-пад пашак.
Сённяя
грудкі ня пахлі нічым —
напэўна таму,
што гэта былі
не твае грудкі.

Што бывае ў траўні

Вось ты і пераканалася,
што бывае ў траўні
з матэрыяй,
якую ўмоўна называюць
часам:

заўтра я любіў цябе
ўчора мы сустрэнемся
мы яшчэ памерлі
мы ўжо не нарадзіліся.

Дождж

Гэты дзіўны дождж
населены матылькамі,
што не баяцца кропляў,
усьцешана ловачы іх
сэрдалікавымі крыльцамі...
Гэты дзіўны дождж
разбаўляе паводле антычнага звычаю
зьмесьціва келіхаў і кілішкаў,
кратае чуйнымі пальцамі
невідучага музыкі

столікі адкрытай тэрасы
і ня мае змогі патушыць
нашу зялёную запальнічку
ў Празе на вуліцы Парыскай
ці ў Парыжы на Праскай —
трэба загаварыць да мінака,
каб даведацца, на якой мове
тут перашэптваюцца
закаханья.

Гэты дзіўны дождж
праяўляе дагератыпы рэмінісцэнцыяў
і кінакадры эвэнтualных здарэнняў:
бутэлька вішнёўкі,
выпітая з рыльца
на мокрых Градчанскіх усходах;
купэ міжнароднага цягніка,
якое прапануе вытанчанья
эратычныя экспэрымэнты
з удзелама матацыклістаў,
што цнатліва маркоцяцца
на чыгуначных пераездах;
начное рабаваньне
паснулых вандроўнікаў,
якім мілажальна пакінуць
пяць цыгарэтаў
і пляшку сьветлага, як гэты дождж,
мараўскага...
Ужо на ўзьмежку
ранішняга вяртаньня
я пасьпею выслухаць
тваю выключна цьвярозую
прафэсарскую вэрсію:
аказваецца,
мы з табою трапілі
пад залеву з хранонаў —
элементарных часьцінак,
у якіх увасоблены
час.

Дзьвінскі вецер

Надзейны смак маміных смочак
ля вакна зь відам на
ператвораны ў вар'ятню
кляштар францызсканаў,
смак вады дзьвінскае лукавіны,
якая рыхтавала мне
цёплае месца сярод сваіх
тапельцаў,
ледзянцовы смак вуснаў
юнай распусьніцы
пад перакуленым у вербалозе
чоўнам,
смак першага глытку
схаванай бабулінай самагонкі,
горды смак крыві
з разьбітых у бойцы
з зарэчнай шпаною
кулакоў,
гаючы смак ветру,
адной зь нешматлікіх,
як зазначыў калега Камю,
чыстых рэчаў,
марскі смак жаночага лона,
смак бясконцасьці,
што кладзецца на вусны
ў зімовыя месяцавыя ночы...
А з будучыні
ўжо ляціць насустрач
тая,
чый пацалунак,
як вясёлка над жыцьцём,
тоіць у сабе
ўсе знаёмья і нязьведаныя
смакі зь іх адценьнямі,
тая,
якой вядомья ўсе мае шляхі й сховы,
тая,
што кожную хвілю гатовая
грацыёзна апусьціцца
на маё плячо.

Вестка пра нас

Даўно няма нашай
ўтравелае сыцежкі,
а цёплая антэна
сыпчастага валуна
дагэтуль пасылае ў сусвет
тое самае паведамленьне
пра
белыя мяцёлкі
адцьвілага скрыпеню,
расплаўленае ў сонцы лісьцё
маладой арабіны,
двух рудых мурашоў
на вузкай далоні
і халаднаватыя клубы
дарослай дзяўчынкі,
якую ніколі не кахаў,
якую ніколі не забуду.

Мая полацкая канапа

Зноў да раніцы
не магу заснуць
на сваёй старой канапе.
Яна небяспечна гайдаецца
на дзвінскай строме,
яна прычальвае
ў плыткай затоцы —
каралеўстве смарагдавых стракозаў.
Яна цяжка наладаваная
школьнымі задачамі зь фізыкі
і эратычнымі снамі.
Яе борт у розны час
аздаблялі розныя імёны —
нязьменна жаночыя
і нязьменна зь літарай «л»,
як і цяпер.
Сярод альбомаў з маркамі
даўно няісных краінаў,
якіх чамусьці зусім не шкада,

унізе яшчэ шкрабецца,
чакаючы свайго дня,
тузін пакручастых сюжэтаў.
Варта заплюшчыць вочы,
як цёплай яшчаркаю
сьлізгане пад коўдру
смуглявая аднаклясьніца,
якая пасья школьнае практыкі
працавала прастытуткай
на сваёй гістарычнай радзіме
і неяк прыслала мне ліст
з шасьціканцоваю зоркаю
на паштовай марцы.
Сьпяваюць штосьці настальгічнае
бывалья спружыны,
шчодро абчапляныя пацеркамі
небясьпечных згадак і лятункаў.
Падушка з мамінага пасагу,
быццам прачнуўшыся,
пачынае п'янка пахнуць
маладым сенам і
бабуліным сьвятаянньнікам.
У льяной прасьціне
варушыцца ранішні ветрык.
Дзедаў гадзіннік
ціха ганарыцца, што дайшоў
да новага тысячагодзьдзя.
Перад тым, як узьняцца
ў бязважкасыць сну,
усьцешана падумаю
пра гэтую вечную
полацкую
гравітацыю.

Кабінэт

Абсталёўваю
свой першы ў жыцьці кабінэт,
да якога дажыў
акурат на міленьнію, —
сваімі кнігамі,

што напішу ў XXI стагодзьдзі,
кнігамі сяброў,
якім ужо не дазвонісься
зь віншаваньнямі,
бо тэлефонны код туды
пакуль ня вынайдзены.
Вешаю на паўночную сьцяну
сармацкі партрэт
яшчэ не народжанай жанчыны,
якой наканавана стаць
маёй апошняю каханкай.
Футуролягі цьвердзяць:
праз дваццаць гадоў
кожны зможа скарыстацца
з магчымасьцяў кланаваньня
(праблема ў тым,
каб элемэтарна не стаміцца).
Зрэшты, сьмерць —
таксама сьвята
(хаця б таму, што бывае
толькі аднойчы).
Добра было б адзначыць яго
за гэтым пісьмовым сталом,
што памятае
мае дыялёгі
з Мацеем Казімірам Сарбеўскім
і Хуліё Картасарам,
даўжэзны хвост
незабыўнай коткі Басоты,
тры ці чатыры дасканалыя папенцыі etc.
Хаваю ў шуфляду
тастамэнт,
паводле якога на стальніцы
паставяць
келіх к'янці і букет
бясьсьмертнакаў-сухацьветаў.

Трохі інфантаільная начная размова з бабуляй

Сам-насам з ноччу
гатую кактэйль,
дзе прапорцыі
штораз мяняюцца,
але інгрэдыенты тыя ж:
пляшка «Мядзьведжае крыві»;
мая беларуская кроў,
кропля крыві цыганскай —
вынік задаўненага граху
шклоўскай прабабкі па кудзелі;
першае каханьне
ў першай клясе,
якое клічуць Ірачкай
(у пэрсікавым пушку
на худзенькай шыйцы
заблытаўся камарык
недаробленай радзімкі);
зімовыя мроі пра лета,
калі Ірачка
патоне ў Дзьвіне,
а я пасьпею
выцягнуць каханую
на парослы гусінай лапкаю
бязьлюдны пляж
і зраблю ёй штучнае дыханьне,
як намалявана на
выратавальнай станцыі;
калі з вуснаў у вусны
ўдзьмуваеш паветра,
сэрца вырастае і
выпраўляецца ў падарожжа па
здзіўленым дзіцячым целе,
бессаромна адгукаючыся
ў самых розных органах;
аднекуль вылупляюцца
птушаняты першых вершаў
(яшчэ ня ведаю, што гэта
назваецца натхненьнем);
поўная адсутнасьць
тэлефонаў і тэлевізараў і
вечная прысутнасьць гіпсу

на зламаных руках;
пошукі полацкіх скарбаў
і найлепшы археоляг — Дзвіна
зь яе падарункам,
манэтаю багаславёных часоў
Жыгімонта Аўгуста
з «Пагоняй» на рэвэрсе, якую
(сьцёртую бацькам на парашок),
неўпрыцям зьем,
бо ў ломкіх юных костачках
бракуе медзі;
сон, дзе пакутліва ня ведаю,
што рабіць з настаўніцай батанікі,
такой самай прыгожаю, як наяве,
толькі абсалютна голай;
добрая вядзьмарка
бабуля Аўгінья,
маміна мама;
яна ўмее замаўляць зубы
і выводзіць «каціную драпу»;
яна вучыць, што няможна хлусіць,
бо пачуе сьвяты Мікола і
будзеш сікацца ўначы...
Бабуля, а ты таксама сікалася,
калі казалася, што дзед Максім
памёр ад сухоткі,
а насамрэч яго ў трыццатыя
расстралялі ў магілеўскіх кар'ерах,
а за дзень да свайго скону
ты гнала ў лазьні самагонку,
хоць афіцыйна пайшла ў маліну;
ты кажаш,
мене ўжо досыць,
але ж гэта ўсяго сухое чырвонае,
а ня твой пяршак,
празрысты, як вада
ў сьвятой Ільлюцінай крыніцы,
і, відаць, гэтакі самы карысны
для арганізму;
калі ты загаварыла *адтуль*,
скажы мне,
ці ёсьць там Беларусь
і ці разумеюць там

па-беларуску
і як я пазнаю цябе,
хоць, магчыма, я заслужыў
іншае месца, дзе мы
ніколі не сустрэнемся;
а хочаш, я пакажу табе
сваю кватэру:
вось лазенка, а вось прыбіральня,
а гаўбца няма,
і ты можаш не хвалявацца,
што я грымнуся з высачыні,
а тут, забагацеўшы,
зrabлю камін
з такой самай «Пагоняй»,
якую некалі зьеў
разам з профілем
Жыгімонта Аўгуста;
на камінную дошку
буду ставіць зялёную пляшку і
піць за той дзень,
калі ты не пусьціла ў свой ложкак
п'янага бальшавічка з раёну і
засталася вечнай удавой;
а хочаш, я ўключу тэлевізар,
і ты ўбачыш,
як расейскія бомбы
забіваюць чачэнскіх дзяцей, —
пэўна, дзеля таго,
каб яны ня сікаліся ад страху;
а тваіх улюбёных «падушчак»
сёння няма,
я прынясу іх табе пад бярэзіну,
дзе ты бываеш на Сёмуху
ў абліччы заўсёднае пчолкі;
чаму ты так рана
адляцела ў Вечны вырай,
назаўсёды пакінуўшы мяне
трохі інфантальным полацкім мальцам,
які пачаў пісаць верш
і адразу зблытаўся.

Прадзіва Сьвятой Дзевы

Адкрываю канвэрт
з страхам:
а раптам твой ліст
станеца
лубянай старонкаю
палімпсэсту
альбо
глінянай таблічкаю
з вусенямі
няўцямных герогліфаў,
але папера разгортваецца
ў тонкі лісток
срэбра
і зьвініць
крышталёвым рэхам
твайго наструнена-адданага
цела,
а гаўбец
мякка адрываецца ад сыцяны
і пльыве праз грызайль
імжыстага гораду
ў трымклівую верасовую
вусьціш,
навылёт прашьтую
срэбнымі ніткамі,
якія ты называла
прадзівам
Сьвятое Дзевы.

Партыя ў більярд

У тую ноч
мы гулялі ў більярд.
Дагаралі ў каміне
рэшткі мінулага дня;
дымок ня пахнуў нічым —
напэўна таму,
што ад раніцы да вечару
мы так і не сустрэліся.

Я засяродзіўся на карамболях,
а ты
з грацыяй марцовае коткі
раптам выцягнулася
на зялёным сукне
ўва ўсёй раскошы
юнага
віялянчэльнага
цела і,
узмахнуўшы вейкамі,
прапанавала лічыць,
што гэта — поплаў
з матылькамі і смолкамі.
Мілавіца
зазірала ў вакно,
пазіруючы астраномам
і не здагадваючыся,
што тваё ўлоньне
пахне слуцкімі бэрамі.
А калі стаміўся камін,
калі адсыпявала віялянчэль,
і сыцішыліся ў люзах
блакітныя мятлушкі,
ты санліва сказала,
што твая душа
значуе ў маёй...
Мы прачнуліся
ў розных ложках,
каб здрыгануцца
ад холаду,
каб выпіць ранішняю каву
з тваёй срэбнай сьлязінкаю,
каб праз стагодзьдзе
ўспомніць наш більярд
у вандроўцы
па іншым часе.

Хто прыдумаў,
што ўсё праходзіць,
нават тое,
што праходзіць
праз сэрца?

У Англіі

У Англіі
ёсьць каралева
і ветлівыя палісмэны.

У Англіі
жывуць шэрыя вавёркі
і гарадзкія лісіцы.

У Англіі
смачныя пірагі з ныркамi.

У Англіі
ёсьць магіла Карла Маркса,
якую можна заслаць
газэтай «Советская Б.»

і выпіць,
каб капіталісты ўсіх краінаў
зьядналися.

У Англіі
растуць магноліі,
а на сьняданак бываюць
сьвежыя суніцы.

Але ў Англіі
няма цябе,
і твайго
зьлёгка санлівага позірку,
і тэлефонаў з тваім голасам.

У Англіі
няма прэзыдэнта
і Таварыства ангельскай мовы
імя Ўільяма Шэкспіра.

У Англіі
няма плаўленых сыркоў
і бурштынавага напою «Крыжачок».

Але ў Англіі
няма і цябе,
і тваіх нестандартных ножак,
і адважнай фрызуркі,
што марыць
зусім не пра грабенчыкі.

У Англіі
ёсьць магчымасьць застацца
і піць каву на Пікадылі,
стаць сваім сярод галубоў
Трафалгарскага пляцу
і паіць «Гінэсам»
знаёмую лісіцу
ў раёне Фінчлі.

Але ў Англіі
няма цябе,
і твайго шэпціку,
сатканага з самых пяшчотных
і самых грубых слоў,
што казычуць вуха
пёркамі дзівосных фантазій.

А таму
я купляю для нас зь лісіцай
пляшку ірляндзкага лікёру,
і мы абыходзімся
бяз закусі.
Лісіцы ня плачуць,
толькі даверліва глядзяць у вочы.

Пад белымі скаламі Дуўру
нецярпліва чакае паром,
дзе я вып'ю за тое,
што пада мною свойскі Ля-Манш,
які рыфмуецца з словам «наш»,
а тады накіруюся ў WC, каб,
пабыўшы алегорыяй крыніцы,
учыніць дэфлярацыю
цнатліва белай ангельскай сыцяны.
Аднак гэта ўжо зробіць да мяне.
О, жывы подых радзімага кантынэнту!
На ім няма Англіі,
але ёсьць ты,
і дзесьці за Францыяй і Галяндыяй,
за Бэрлінам і Варшавай,
за Івацэвічамі й Койданавам
ты стаіш ля вакна
з келіхам у тонкай

цёплай руцэ
і чуеш, як родны памежнік
кажа мне:
«Здравствуйце!»

Абдымаючы цябе

Абдымаючы цябе,
я думаю
пра ненапісаны раман,
густыя зарасьнікі чарнавікоў,
таленавітыя ножкі
знаёмай карэктаркі,
якая пазнала сябе
ў адной з гераіняў...

Абдымаючы цябе,
я згадваю
лілеі
на возеры Люхава пад Полацкам,
свае адлюстраваньні
ў парыскіх лужынах,
кавярню з адзіным сталом
у каталёнскай вёсцы,
дзе Сальвадор Далі праездам
пазбавіў нявіннасьці
юную пастушку...

Абдымаючы цябе,
я смакую
густое каліфарнійскае віно,
палахлівую пэрлінку
твайго ўлонья,
Міжземнае мора
ў Барсэлёне й пад Фамагустаю,
дзе Атэла душыў Дэдэману...

Абдымаючы цябе,
я заўсёды ўяўляю
іншых жанчын —
тое, як буду

абдымаць іх,
і ўсё астатняе,
што малюе
мая цыганская
фантазія...

Але — вось дзіва! —
абдымаючы іншых жанчын,
я ніколі
не ўспамінаю
Сальвадора Далі,
ня думаю пра
карэктуры і карэктарак,
не смакую
пяшчотных ракавінак
і не ўяўляю
іншых жанчын.

Абдымаючы іншых жанчын,
я думаю толькі пра тое,
каб хутчэй усё скончылася —
каб зноў абняць
цябе.

Лямпа, фатэль і кубак

Што здарыцца з вамі,
мае найдаражэйшыя сябры,
калі мяне ня стане?
З табою,
антыкварная лямпа
часоў першай закаханасці,
з табою,
мой цёплы фатэль,
вынаходлівы сьведка
першых і наступных
грэхападзеньняў,
з табою,
мой шчарбаты зялёны кубак,
што пад выглядам гарбаты
любіў частаваць

зусім іншымі напоямі...
Магчыма,
вас падзеляць сваякі,
а магчыма,
выставяць на продаж,
і вы разъедзецца
па чужых кватэрах.
Фатэль
упадабае на аўкцыёне
пышную дупцю
бальзакаўскага веку,
але дастанецца
худому гомасэксуалісту.
Цалкам верагодна, што
лямпа скарыстаецца выпадкам,
каб скончыць жыццё
самагубствам,
а шчарбаты кубак
проста выкінуць на сьметнік.
Але кубку
пашанце найболей:
яго знойдзе бадзяга, які
чытаў маю кніжку
і аднойчы выпіваў са мной
у альтанцы на нашым двары.
Буду сумаваць па вас
там,
дзе, напэўна, нельга запаліць
настольную лямпу,
каб у яе сьвятле
паднесьці кубак глінтвэйну
сьмяшлівай істоце,
якая маляўніча ўладкавалася
ў цёплым фатэлі,
якую абавязкова дачакаюся там,
дзе, відаць,
не гатуюць глінтвэйну.

Сачу твае знакі, Свабода

У спакоі тваіх вачэй,
у смутку тваіх сьлёз,
у таемнасьці тваіх слоў,
на дне твайго маўчаньня,
на ўзьмежках спатканьняў і ростаняў,
у плыні рэк і аўтастрадаў,
на вуліцы Ніжнепакроўскай у Полацку
і на бэрлінскай Unter den Linden,
на старонках старых фаліянтаў
і пад вокладкамі новых кніг,
у палёце птушак
і ў сыпевах марцовых катоў,
у вершах і нэкралёгах,
у водары тваёй парфумы
і ў глыбінях твайго лона —
паўсюль
сачу знакі таго,
што павінна здзейсьніцца
ў гэтым стагодзьдзі,
паўсюль —
дзень пры дні —
сачу твае знакі,
Свабода.

Зьмест

Спроба завершанага жыццяпісу
Паром празь Ля-Манш
Сустрэчныя
Парыжанка з Кносу
Твае імёны
Архіварыюс Война
Студня
Бібліятэка імя Скарыны ў Лёндане
Вучыла бабуля
Мансарда
Каханка
Двое вар'ятаў
Рэцэпт неўміручасьці
Азярына
Бэзавы адвячорак на краі стагодзьдзя
Урыра ерорс
У Каралевы
Поплаў
Фаўна сноў
Пакой
Брытанскі музэй
Déjà vu
Вяртаньне ў Менск
Памяць
Ян Баршчэўскі
Майстэрня
Парцялянавы дамок
Пытаю дарогу
Матылькі
Заставайся безыменнаю
Гарышча
Бэрлінская фантазія
Сёньня
Божая кароўка зь Пятай авэню
Тое лета
Першая жанчына
Падарожнікі
Прага
Сутоньне
Аднойчы даўно
Раніца 29 сакавіка 1994 году
Доўгае разьвітаньне
Мой табар

Манэта
Эпітафія маёй котцы
Згадка пра мора
Оксфард
Цягнік
1 красавіка
Грынвіцкі мэрыдыян
Дарога ў Полацк
Музыка з ваколіцаў Сыднэю
Чатыры вятры
Архіўны ўік-энд
Нашэсьце мятлушак
Закаханыя глуханямья
Прадчуваньне
Над месцамі
Вуліца Ніжнепакроўская ў Полацку
Картаген
Нарач
Людзі белы, кір папяловы
Варажба на чайках 27 ліпеня
Экспэдыцыя ў Сахару
Восеньскі тост
Канатаходка
Насустрэч ночы
Я рыфмую
Нявеста паўстанцага камісара
25 сакавіка
У лябірынце
Горад, якога няма
Ранішні верш пра твае грудкі
Што бывае ў траўні
Дождж
Дзвінскі вецер
Вестка пра нас
Мая полацкая канапа
Кабінэт
Трохі інфантаільная начная размова з бабуляй
Прадзіва Сьвятой Дзевы
Партыя ў бильярд
У Англіі
Абдымаючы цябе
Лямпа, фатэль і кубак
Сачу твае знакі, Свабода